Ўзбекистон - келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

21 ИЮЛЬ, ПАЙШАНБА № 143 (891).
Сотувда эркин нархда. 1994 ЙИЛ

АЧЧИҚ ҲАҚИҚАТ

ЮРТБОШИМИЗНИНГ Тошкент шаҳар кенгаши сессиясида сўзлаган ҳалоллик ва фидойиликка даъват этувчи шиддаткор маърузасини тингларканман (унинг матни кеча матбуотда чоп этилди), негадир беихтиёр ёдимга даставвал Акмал Икромов туманидаги «Пахтакор» маҳалласидан бир гуруҳ меҳнат фахрийлари у кишига йўллаган дил мактубию, редакцияга ташриф буюрган уч-тўрт мўйсафиднинг гаплари ёдга тушди. Гарчанд у шу йил 25 июнь куни Вазирлар Маҳкамасида бўлиб ўтган йиғилишга, аниқроғи, ана шу мажлисда юртбошимиз сўзлаган нутқ хусусида бўлса-да, Президентимизнинг пойтахт кенгаши сессиясидаги маърузасига ҳам ҳар жиҳатдан алоқадор эди (ва нафақат нутқларга...).

«Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич! Сизнинг Вазирлар Маҳкамасида ўтказилган йиғилишда куйиб-пишиб, оддий халқни ҳимоя қилиб, жумҳуриятимиз истиқболини кўзлаб сўзлаган нутқингизни телевидение орқали тинглаб, халққа, Ватанга фидойилигингизга яна бир бор иймон келтирдик.

Аммо Сизнинг қатор йиғилиб ўтирганларга қарата берган саволларингизга улар ғом-мим демагани, Сизга ўз фикр-мулоҳазаларини очиқ айтмаганларини кўриб, ҳайрон қолдик...».

«Бутун халқ гувоҳ бўлиб турибди, юртимиздаги деярли ҳамма эзгу юмушларнинг ташаббускори—Ислом Каримовдир. Масалан, уюшган жиноятчиликка қарши оммавий кураш ҳам шу кишининг саъй-ҳаракатлари туфайлигина бошланди. Вазирлар Маҳкамасининг ўша йиғинида ҳам Ислом Абдуғаниевич қатор ташаббус билан чиқди. Биз яна шижоаткор, дадил, эртаю-кеч халқ учун куйиб-ёнаётган, адолатпарвар юртбошимиз борлигидан фахрланамиз. Лекин иккинчи томондан...

Ўша йиғинда Президент, ҳатто минерал сув муаммосини кўтаришгаям мажбур бўлди-я... Нега энди катта-катта кабинетлару ҳукумат телефонлари, хизмат машинасию ва, ҳатто қандайдир имтиёзлар бериб қўйилган қатор-қатор нуфузли раҳбарлар, вазирлар, ҳокимларнинг аксарияти юртбошимизга мадад беришни, оғирини енгил қилишни ўйлашмайди?!

(Юртбошимизнинг ташвиши озмунчами, ахир! Бизнингча, у киши дам олиш у ерда турсин, ҳатто бирор мартаям тўйиб ухламаса керак). Уят эмасми?! Ҳар ким ўз зиммасидаги вазифани бажариши, ўз аравасини ўзи тортиши керак эмасми?!..».

Биз ҳамма поғонадаги раҳбарларни ҳам қора бўёқ билан бўямоқчи эмасмиз. Аммо оддий халқ эътироф этаётган аччиқ ҳақиқатга тан бермай иложимиз йўқ.

Тошкент шаҳри кенгаши сессиясида ҳам Президент юртбошиликнинг функциясига дахлдор муаммолар билан бир қаторда, ҳатто энг икир-чикир масалалар, дейлик, автобус, трамвай, троллейбуслар қатновидаги, тиббиет, телефон алоқасидаги ноқулайликлар, ҳар куни шаҳар ҳудудида қолиб кетаётган тонналаб чиқинди ҳақида гапиришга шартмиди? Лекин мажбур бўлди. Сабаби яна ўша аччиқ ҳақиқатга, яъни ҳар соҳанинг ўз эгаси аравасини бирдай тортмаётганлигида.

Нега шундай бўляпти? Нега?!

Айримлар: «Раҳбарларимизнинг ҳаммаси эски замон одамлари-да, улардан ниманиям кутиш мумкин?» дея ўзларича изоҳлашяпти. Гарчанд, Президент ёшларга кенг йўл бераётган эса-да, ҳали вақт тақозоси билан, албатта, аксарият раҳбарлар эски тузумда тарбия топишган одамлар.

Аммо Каримов ҳам, у билан елкадош бўлиб, эл-улуснинг оғирини енгил қилиш учун жонини жабборга беришаётган қатор покдил инсонлар ҳам эски тузумнинг вакиллари эмасми?!

Шу ерда яна бир нарсани таъкидламоқчимиз. Душманга қарши курашадиган одам ўз ғанимининг кучию заиф томонларини яхши билмоғи шарт. Бу — ҳает ҳақиқати. Ҳозир эскилик сарқитларига қарши курашаётган эканмиз; бизга кечаги тузумнинг одами ёки бошқача қилиб айтганда, ўша мудҳиш даврнинг ҳамма қирраларини билганимиз қайтанга қўл келиши керак эмасми?! Йўқса, нега акси бўлаётир? Гап бошқа жойда: ҳар бир одамнинг Ватанга, халқига бўлган меҳрида, юртимизнинг сайёрамиз узра қуёшдай порлаб, унинг бахту иқболи мутлақ очилиб кетишини, қарийб бир ярим аср давомида оёқ-қўлларига мустамлакачилик кишанлари солинган ўзбекнинг жаҳон бўйлаб қаддини тик кўтарганча масрур ва мағрур, тенглар ичра тенг бўлиб қадам ташлашини чин қалбдан исташида.

Шуниям тан олиш лозимки, айрим ҳозирги раҳбарларимиз ўртасида эски замонни қўмсаётганларниям йўқ эмас. Чунки у давр ишлаш учун осонроқ, у қадар бошни қотириш керак эмас, номенклатурага тушдингми, бас, бу ёғини давлат ҳал қилар, сен эса имтиёзларга кўмилиб ётаверу, аммо халқнинг бўйнидаги қуллик занжирига эътибор бермасанг бўлди эди-да. Мустақиллик эса нафақат бахт, балки зиммага юкланган улкан масъулият ҳам ҳисобланадики, у сендан ёниб-куйишдан ташқари, изланиш, жами ҳузур-ҳаловатдан воз кечиб, ўзингни ўтгаю чўққа уришни талаб қилади. Ҳудди шунинг учун ҳам бу тоифа раҳбарлар улуғ мақсадларимиз йўлига гоҳо очиқ, гоҳо ўта пинҳона равишда ғов бўлиб чиқишяпти.

Ҳозир битта Ўзбекистонга эмас, Иттифоқнинг истиқлолга чиққан барча собиқ республикаларига ҳам қийин. Бу— тарих қонунидан келиб чиққан ҳолат: мозийда ҳали ҳеч қачон бир тузумдан иккинчисига осон йўл билан ўтилмаган. Лекин шу вақтинчалик қийинчиликларни енгишга уриниш ўрнига баъзи бировлар шу қийинчиликлардан устамонлик билан фойдаланиб, халқу давлатни туна б,чўнтагини тўлдириш ила банд.

Ўзбекистоннинг бозор муносабатларига ўтиш йўлини дунёдаги кўплаб таниқли иқтисодчию сиёсатчилар нафақат Марказий Осиё, балки Ҳамдўстлик мамлакатлари орасидаги энг самарали йўл деб баҳо беришяпти, аммо иродаси мўрт баъзи раҳбарлар ушбу йўлда учраётган қийинчиликлар олдида гоҳо эсанкираб, гоҳо иккиланиб қолишяпти, айримлари ўз ожизлигини иккиюзламачилик, баландпарвозлик ниқобларига ўрашга уринияпти. Кемага тушганнинг жони бир бўлишига қарамай, орамизда кимларнингдир ноғорасига рақс тушадиган «ўйинчи» раҳнамолар ҳам учраб турибди.

Аслида раҳбарнинг вазифаси фақат зиммасидаги масъулиятни сидқидилдан бажаришгина эмас, балки одамлар қалбида эзгу ишларимиз, келажагимизга ишончу умид уйғотиш, бугуннинг оғирини енгиллаштириш, ғийбату мансаб талашишдан йироқ турган миллионлаб меҳнаткашларнинг руҳини кўтаришдан ҳам иборат. Эътиқоди заиф, «ўйинчи», ҳамма нарсага шубҳа билан қарайдиган шахсларнинг хавфли жойи шундаки, уларнинг «фаолияти» туфайли оддий одамларимизнинг шуурию юрагига тобора чуқурроқ синга бошлаган эзгу ғояларимизга бўлган ишончга озгина бўлсада, путур етмайдими ахир? Улар ҳозир чет элларда (билмадик, қайси ҳотамтойларнинг ҳисобидан?) мазза қилиб яшаётган мухолифат вакилларига ўхшаб кетади менинг назаримда. Чунки уларнинг асл мақсади халқимиздаги ишонч руҳини сўндиришга қаратилган. Аммо бу «ватанпарварлар»нинг фарқи шундаки, улар кунаро Ғарб радиостанциялари, матбуоти орқали ўзларини ўта устамонлик билан «Халқ манфаатлари учун жон куйдирувчилар» қилиб кўрсатишга уринишяпти.

Шу ерда юридик фанлари доктори, қирғизистонлик машҳур олим Л. Левитиннинг қуйидаги сўзларини келтирмоқчи эдим: «Мен Президент Каримовга мухолиф кишиларни тавсифловчи кўп материалларни ўргандим. Ва шундай хулосага келдим: улар ўз айблари туфайли турли даражада жабр кўришган аламзадалар, турли ижтимоий гуруҳлардаги назардан қолган амалпарастлардир. Шунинг учун ҳам улар миллий қайта тикланиш нохуш бир шаклда бўлиши тарафдорларидир».

Яна бир таниқли олим эса улар хусусида қуйидагиларни айтганди: «Мухолифат, энг аввало, Президентга қарши курашаяпти. Унинг фаоллари олдинги ижтимоий мақомидан, имтиёзли лавозимлардан маҳрум бўлганлардан иборат. Шу боис мухолифатда ашаддий коммунистлар билан бир қаторда турли тоифадаги «радикаллар» ҳамкорлик қилаётгани тасодифий ҳол эмас.

Ўзларини зўр бериб «халқ манфаатларининг ҳимоячилари» қилиб кўрсатишаётган бу одамларни аслида оддий меҳнаткашнинг ўй-ташвишлари заррачаям қизиқтирмайди ва улар ўз манфур мақсадлари учун ҳеч қандай ғаразликдан тап тортишмайди».

Президентимиз Тошкент шаҳар кенгаши сессиясидаги маърузасида ҳам ҳар сафаргидай бор ҳақиқатни дангал очиб ташлади. Аммо шуни тан олиш керакки, телевидение, радио ва матбуотда шу яқин пайтгача ана шу дангаллик йўқ, ё бўсаям номига эди.

Нега? Гарчанд юртбошимиз ошкораликни талаб қилиб турса-да, журналистлар танқиддан чўчиб туришар, чунки очиғини айтганда, танқид остига олинган вазирликлар ва идораларнинг бошлиқлари, шунингдек, вилоят, шаҳар, туманларнинг ҳокимлари тепада ўтирган айрим «дўстлари» ёрдамида журналистларга юмшоққина қилиб «таъсир» ўтказишар ва бу «тадбир»дан сўнг, шўрлик мухбир қўлига иккинчи бор қалам олишига юраги безиллаб қоларди.

Шу боис матбуотдан кўпинча баландпарвоз сўзлару, олди-қочди гаплар тушмай қолувди ёки тўғрироқ айтганда, унинг аслида ўткир бўлиши керак бўлган тиши шунчалар ўтмаслашиб қолгандики...

Ошкоралиқ матбуотга ҳам ўтгандан сўнг (тан олиб айтиш керак, бу ҳам Президентимизнинг ташаббуси билан рўй берди), ҳамма газеталар ва хусусан, «Халқ сўзи»да ҳам қатор рейдлар, танқидий мақолалар, фельетонлар... пайдо бўла бошлади. Мен ўйлайманки, бу ҳозирги давр ошкоралигининг биринчи босқичи, ҳали у янада сайқал топиб, такомиллашиб боради (Лекин, бу баъзилар фараз қилганидек, мавсумий тадбир эмас!).

Ошкоралик бизга не учун зарур? Биринчидан, у нохисофлар, муттаҳамларнинг кўзини очиб қўяди, жойларда содир бўлаётган адолатсизликка ниш уради ва иккинчидан, ҳеч кимнинг, айниқса, раҳбарларнинг оёғи ердан узилишига йўл қўймайди.

Аммо танқидларга бўлаётган муносабатлар шуни кўрсатяптики, ҳали кўпчилик мансабдорлар уни мутлақо қабул қилишолмаскан (чунки бўлмаган ишни бўлди деб, мақтанчоқликка ўрганиб қолган «нуфузли» раҳбар бирданига ҳақиқатга дуч келишини бир тасаввур қилиб кўринг...).

Баъзи вазирлар танқид эшитгач, ҳатто юртбошимизнинг олдига газета устидан «шикоят» қилиб бориш йўлларини қидирса, айрим ҳокимлар мухбирларга дўқ-пўписа қилиш билан қаноатланмай, муҳарририятга бот-бот телефон қилишиб, «Мени уриб чиқишга нима ҳақларинг бор?! Чунки ҳоким— Президентнинг жойлардаги вакили ҳисобланади...» қабилида эътироз билдиришмоқда. Сўнг улар депутатлигини ҳам рўкач қилаверишади... Биз эса бошқа бир ҳақиқатни қайд этмоқчимиз: юз минглаб оддий одамлар, ниҳоят, матбуотда ошкоралик қад ростлаётганидан мамнун бўлишаётир.

Ошкоралик бизга халқимиз руҳини янада тетиклаштириш, юраклардаги эзгуликка, ёруғ келажакка бўлган ишончни тағин-да мустаҳкамлаш, ўзимизга ортиқча бино қўймаслигимиз, хатоларимизни ўз вақтида тугатиш, хуллас, олдимизда турган улуғвор вазифаларни бажаришдаги сафарбарликни бундан-да мустаҳкамлаш учун керак!

Юртбошимиз таъкидлаганидек, шу ватан бизнинг ватанимиз ва бу ерда пайдо бўладиган муаммоларни биров четдан келиб ҳеч қачон ҳал этиб бермайди. Она юрт олдида турган ҳар қандай муаммони фақат ва фақат ана шу юрт фарзандлари ҳал қилади. Бу —ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиз!

«Ўзбекистонни ўз ватаним деб ҳисобламайдиган, унинг қийинчиликларини шахсий қийинчилигим деб ҳис этмайдиган раҳбарлардан не наф?— деганди Президентимиз ўша маърузасида. — ...Бундай кимсалардан ва, умуман, бундай аҳволдан қандай қутулиш мумкин? Менинг фикримча, қутулиш чораси битта — ишчан, ақлли, иродали, иймони бут, ривожланган мамлакатлар тажрибасини ўрганишга интилувчи, юрагида Ватан туйғуси кучли бўлган ёш кадрларга ишониш ва ишни топшириш керак...».

Ҳар қайси корхона, ташкилот, даҳа, туман, шаҳар ва вилоятнинг ўз эгаси, ўзининг ҳақиқий жонкуяри бўлиши хусусидаги даъват юртбошимизнинг кечаги маърузасида яна бир бор жаранглади. Ва бу бежиз эмас, ана ўшанда халқимиз чекига тушган шарафли, аммо машаққатли, мураккаб синовларни янада шиддаткорлик, қатъият билан енгиб ўтиб, Ўзбекистонимизни ер юзидаги буюк давлатлардан бирига айлантирамиз.

Оддий халқ эртаю-кеч пешона тери тўкиб, ҳалол-пок топган нонига чанг солаётган нопокларга; мана уч йилдирки, кўкрагига истиқлол шабадаси тегиб, дўпписини ҳиёл қийшайтириб, белбоғини маҳкам боғлаганча жаҳонаро тетик қадамлар ташлай бошлаган миллатдошларимизни эски замондаги ширин нуфузларини қўмсаб, яна қуллик занжирига тутиб беришга тайёр турган манқуртларга; пул учун ҳатто отасиниям сотадиган таъмагирларга; иймон-эътиқоди сўқир бўлиб қолган «ўйинчиларга»; оёғи ердан узилган тўраю тўраваччаларга; боқимандалар, боқибеғамлар, порахўрларга қарши курашда «Халқ сўзи»нинг барча ўқувчилари, қалбида ўти бор жами юртдошларимиз ўзларининг кескир сўзлари билангина эмас балки саъю-ҳаракатлари билан ҳам фаол қатнашади, деган умиддамиз.

Бу нафақат сизу бизнинг тақдиримиз, балки келажак авлодларимизнинг истиқболи учун ҳам олиб борилаётган курашдир. Агар қўрқоқлик қилсак, чекинсак, кимларнингдир ғийбатига учиб йўлдан қайтсак, бизни неварaю чевараларимиз— келажак авлод бир умр лаънатлаб ўтади...

Шу беомон курашда сизга, ҳаммамизга худо ёр бўлсин!

Хатларингизни, қўнғироқларингизни кутамиз!

Анвар ЖУРАБОЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ФАРМОЙИШИ

Меҳнаткашларнинг нон ва нон-булка маҳсулотлари билан савдо қилишини тартибга солиш, уларни республикадан ташқарига олиб чиқиб кетиш йўлларини беркитиш, уй ҳайвонларини нон билан боқиш ҳолларининг олдини олиш зарурлиги тўғрисидаги кўплаб мурожаатлари муносабати билан:

1. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашига, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларига, «Ўзбексавдо» давлат уюшмаси, Ўзбекбирлашув, «Ўздонмаҳсулот» давлат корпорацияси ва бошқа ташкилотларга нон ва нон-булка маҳсулотларини сотишда зарур тартиб ўрнатиш топширилсин.

2. Давлат солиқ қўмитаси нон сотиш устидан қаттиқ назорат ўрнатишни ва ун, нон ва нон-булка маҳсулотларини республикадан ташқарига олиб чиқиб кетишнинг олдини олишни таъминласин. Белгиланган тартибни бузувчи шахслар қаттиқ жавобгарликка тортилсин.

3. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари, «Ўзбексавдо» давлат уюшмаси, Ўзбекбирлашув, «Ўздонмаҳсулот» давлат корпорацияси кўрилаётган чора-тадбирларнинг зарурлигини тушунтирган ҳолда меҳнат жамоалари билан мунтазам учрашувларни ташкил этсинлар. бу ишга жамоатчиликни, маҳалла қўмиталарини, оммавий ахборот воситалари ва телевидениени жалб этсинлар.

4. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Вазирлар Маҳкамасининг халқ истеъмол моллари, савдо ва пулли хизматлар кўрсатиш, деҳқончилик саноати мажмуи бўлимларига юклансин.

Ўзбекистон
Республикасининг
Бош вазири
А. МУТАЛОВ.
Тошкент шаҳри,
1994 йил 20 июль.

ЗАМИНИМИЗ «ҚОРА ОЛТИН»И

Халқ хўжалиги тармоқларининг тез суръатлар билан тараққий топишида ёқилғи-энергетика манбаларининг аҳамияти ғоят катта, унга эҳтиёж келажакда янада ортади. Зеро, ҳозирги кунда энергетика балансининг 70 фоиздан ортиқроғини нефть ва газ ташкил қилади.

Мустақил республикамизнинг нефть ва унинг маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини таъминлаш ҳозирги кунда энг долзарб муаммо бўлиб турибди. Уни ҳал этиш иқтисодиётнинг муттасил ривожланишида, ҳаётимизнинг янада равнақ топишида ҳал қилувчи омиллардан бири бўлади.

Нефть ва газ геологияси, бу фойдали қазилмаларни қидириш, қазиб чиқариш соҳаларига жиддий ташкилий ўзгаришлар киритилди, хусусан, нефть ва газ саноати миллий корпорацияси, Давлат геология ва минерал ресурслар қўмитаси, улар қошида эса бир қанча илмий-тадқиқот институтлари шу кун талабларини ҳисобга олган ҳолда фаолият кўрсатмоқда. Натижада Ўзбекистонда нефть қазиб чиқариш соҳасида катта ўзгаришлар рўй бермоқда. Мавжуд конларни жадал ишга тушириш, янги конларни очиш ва улардан самарали фойдаланиш ва бу муҳим ишга муносабат ўзгаргани туфайли 1993 йилда қазиб чиқарилган нефтнинг миқдори бир неча миллион тоннага етди. Аммо республиканинг нефть маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини тўла таъминлаш учун қандай ишлар амалга оширилмоқда? Бунга имконият борми? Биз тўла ишонч билан айтамизки: бор!

Хўш, уни қайси манбалардан олишимиз мумкин? Оллоҳга минг марта шукрки, бундай манбалар бизнинг юртимизда мавжуд. Аввало, эски нефть конларини, бирон-бир сабабга кўра қолиб кетган нефть уюмларини юзага чиқариб олиш, янги конларни топиш ва жадал ишга тушириш лозим. Айниқса, Ғарбий Ўзбекистонда топилган Кўкдумалоқ, Наманган вилоятидаги Мингбулоқ нефть конини кўрсатса бўлади.

1993 йил март ойида Мингбулоқда қазилган ўта чуқур пармакавакдан (5247 метр) нефть чиқди. «Мингбулоқда нефть кони очилди» деган қувончли хабар тезда мамлакатимиз бўйлаб тарқалди. Нефть, энг зарур маҳсулот эканини ҳис қилиш туйғулари олдида қийинчиликлар ҳеч гап бўлмади, албатта. Шу ўринда ана шу мураккаб ва оғир, аммо қувончли кунларда илм-фан ютуқлари ва янги техника воситаларидан унумли фойдаланиб, кечани-кеча, кундузни-кундуз демай матонат билан меҳнат қилган кишилар жонбозлигини таъкидлаш лозим.

Мингбулоқда янги пармакаваклар кавлаш ишлари жадал бошланиб кетди ва, ниҳоят, 15 июнда уларнинг биридан 5222—5262 метр чуқурликдан нефть чиқди. Бунда ҳозирги замон илғор пармакаваклар қазиш технологияси моҳирлик билан амалиётга татбиқ этилди ва нефть оқимини жиловлаб, уни тўғридан-тўғри цистерналарга олиб борадиган қувурларга ўтказилди. Энди уни бемалол бошқариш имконияти туғилди. 18 июнда биз олимлар бу коннинг очилиши муносабати билан у ердаги ажойиб одамларни табриклаш, ҳамда нефтни ўз кўзимиз билан кўриб, қувончимизни изҳор қилиш учун бордик.

Энди Марказий Фарғона нефть захиралари ҳақида икки оғиз сўз. Мингбулоқ кони очилишининг ўзи катта аҳамиятга эга. Қолаверса, у Марказий Фарғонада ўнлаб нефть ва газ конларини очиш истиқболини белгилайди. Қатламлардаги нефть манбаи бўлган органик модданинг миқдори ва сифатини тадқиқ қилиш йўли билан Марказий Фарғонанинг умумий нефть захираси аниқланди. Агар Мингбулоқда келгусида қидириш ишлари давом этишини ва Марказий Фарғонанинг кўп қисмида ҳали бундай ишлар бошланмаганини ҳисобга олсак, мазкур нефть захирасининг шартли миқдори янада ортиши мумкин.

Эндиги вазифа нефть ва газ конларини тарқалиш қонуниятларини ўрганиш асосида юртимизнинг қайси ерларида нефть, қайси ерларида эса газ конлари борлигини аниқлашдан иборат. Бунда нефть ва унинг маҳсулотларига бўлган эҳтиёжимизни таъминлаш энг зарур масала эканини ҳисобга олиб, асосан нефть конлари жойлашган ерларни башорат қилишга алоҳида эътибор бериш керак. Бундай башоратга бошланғич қадамлар қўйишга муяссар бўлдик. Бунда биз ер ости иссиқлик оқими ва унга кўра иссиқлик градиентларидан фойдаландик. Мингбулоқда ва ундан ғарб ҳамда ғарб-жанубда жойлашган структураларда асосан нефть конлари бўлишини башорат қилишга дастлабки имконият туғилди. Бинобарин, шу зонада топилган структураларни биринчи навбатда пармакавак қазишга тайёрлаш керак бўлади. Бу ишларни бажаришда республикамизнинг илм-фан ва техника ютуқларидан, тараққий этган мамлакатларнинг катта имкониятларидан самарали фойдаланиб, улар билан ҳамкорликда амалга ошириш керак. Шундай қилсак, яқин келажакда мустақил республикамизнинг нефть ва унинг маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини тўла таъмин қилиб, унинг куч ва қудратини янада орттириш, шу туфайли халқимиз фаровонлигини кескин кўтариш имкониятлари туғилади.

Обид АКРАМХУЖАЕВ,
Ўзбекистон Фанлар академияси академиги.
(ЎзА).

ЭРТАНГИ КУН ТАШВИШИДА

Ўзбекистон Фанлар академияси Ижтимоий фанлар бўлимининг умумий йиғилиши бўлди. Унда республика Президенти Ислом Каримовнинг республика Фанлар академияси умумий йиғилишида сўзлаган нутқида ўртага қўйилган вазифалар муҳокама этилди.

ЎзФА вице-президенти И. Искандаров шу ҳақда маъруза қилди. Президентимиз таъкидлаб ўтганидек, Академия миллат фахри, мамлакат обрў-эътиборининг рамзига айланиши керак. Олимларимиз, зиёлиларимизнинг республика ижтимоий-иқтисодий ва маданий ҳаётини юксалтириш йўлидаги хизмати алоҳида аҳамиятга эга. Мамлакат тараққиёти илму фан, техника, маданий-маърифий ривожланиш билан чамбарчас боғлиқ.

Йиғилишда академиянинг узоққа мўлжалланган йўналишини ишлаб чиқиш, ҳозирги ижтимоий-иқтисодий тараққиёт шароитини инобатга олиб, академия низомини янгилаш, ёш олимларни ижтимоий ҳимоя қилиш, уларни янгиликлар яратишга руҳлантириш лозимлиги таъкидланди.

Йиғилишда А. Асқаров, Э. Юсупов, А. Ҳожиев ва бошқалар сўзга чиқиб, кўрилган масалалар юзасидан фикр-мулоҳаза билдирдилар.

М. ОЛИМҚУЛОВА,
ЎзА мухбири.

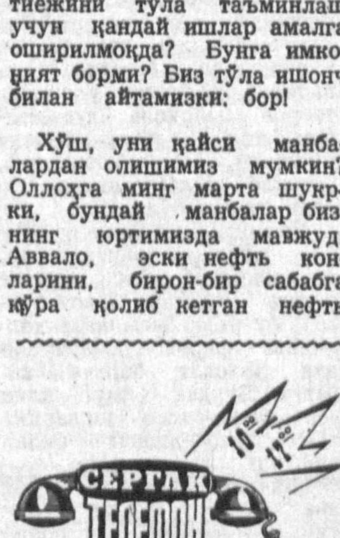

СОАТЛАБ КУТТИРГАН АВТОБУСЛАР

Х. МАГДИЕВА, Р. МАҲМУДОВА, Самарқанд шаҳри:

— Шаҳримизда автобуслар қатнови ўта ёмон аҳволда. Айниқса, автошоҳбекат ва аэропортга борувчи 10-, 21-, 52-автобусларни соатлаб кутишингизга тўғри келади.

«ЭРКИН НАРХ»ГА ЭРҚ БЕРИШАЯПТИ

Очилсултон ЭРГАШЕВ, Жиззах шаҳри, меҳнат фахрийси:

— «Меҳригиё» газетасининг хайрия лотереяси чиққан сонлари минг сўм-купондан, бошқа газеталар ҳам ҳар куни турли нархларда сотилади. Сабабини сўрасак, «эркин нарх», дейишади. Ахир, эркин нархнинг ҳам аниқ суммаси бўлиши керак-ку!

ФАБРИКА ИШЛАЯПТИ, БИРОҚ...

Алижон ҚОСИМОВ, Тошкент шаҳри, Қўйлиқ мавзеси:

— Ҳозир пойтахтдаги Ж. Обидова номли тамаки фабрикасида чет эл фирмаси билан ҳамкорликда маҳсулот ишлаб чиқараяпти. Бироқ бирорта дўконда ушбу корхонанинг маҳсулотларини учратмаймиз. Чайқовчининг қўлида эса истаганча топилади. Аввал ишхоналарда тамаки бериб туриларди. Ҳозир эса...

ШАКАР ОЛОЛМАЯПМИЗ

Равшан ОРТИҚОВ, Бойсун тумани Киров кўчаси:

— Ўтган йилнинг май, июнь, июль, ноябрь ва декабрь ойлари бойсунликлар шакар олишолмади. Бу йил бошидан эса 400—500 граммдан шакар берилаётганди. Лекин май ойида тўхтатилди.

ЎЗИ ХОН, КЎЛАНКАСИ МАЙДОН...МИ?

Баҳодир ЖУРАБОЕВ, Юнусобод тумани, Муродов кўчаси:

— 16 июнь куни соат 18.00 ларда «20—65 ТШП» рақамли 107-автобусда Қўйлиқ бозори томон кетаётган эдик. Ҳайдовчи Турғунов: «Йўл ҳақи минг сўм-купон», деб эълон қилди. Йиғиб олаётган йигитдан сабабини сўрасак, юзсизларча дўқ уриб, ҳақоратлади.

ГЎШТСИЗ ҚОЛДИК

Иброҳим КАРИМОВ, С. Раҳимов тумани, Маданият кўчаси:

— 16 июль — шанба куни дам олиш учун Хумсонга чиққандик. «Хумсон» санаторийси чойхонасидан бир кило гўштни 45 минг сўм-купонга савдолашдик. Бироқ улар сўм-купон эмас, сўм беришимизни талаб қилишди. Бизда эса сўм йўқ эди.

800 ГРАММ ЎРНИГА 250 ГРАММ

Рустам ТУРДИМУРОДОВ, Касби тумани, Қашқадарё вилояти:

— Ўтган йилнинг ноябрь ойидан буён ҳар бир киши учун 800 ўрнига 250 граммдан шакар берилаяпти. Биргина туман марказидагилар шунчадан шакар олишаяптимикан, десам, туманимизнинг бошқа ҳудудларида ҳам аҳвол шу экан.

ДИСПЕТЧЕР ҲАҚОРАТЛАДИ

Рустам КАРИМОВ, 1-республика шифохонаси шифокори:

— Мен Янгиобод даҳасида яшайман. «Машинасозлар» метро бекатидан 1-республика шифохонасига қатновчи 80-рақамли автобус қатнови жуда ёмон аҳволда. Унинг устига ҳайдовчи ҳам диспетчер ҳам жуда қўпол. Шунингдек, 72, 48, 148-автобусларни ҳам соатлаб кутишга тўғри келади.

«Халқ сўзи» мухбири Мавжуда ТОЖИБОЙ қизи ёзиб олди.

«СИЙЛОВ»

Нафс қурғур ёмон-да, унинг домига илинган одам тутун чиқаётган мўрига ҳам таъма билан қарайдиган бўлиб қолади. Комсомолобод тумани халқ таълими бўлимининг раҳбари Фозилжон Мирзаев хўжалик ишлари мудири Исмоилжон Носировдан заминдор қилиб сўради:

— Айрим боғча, мактабларнинг томини таъмирлаш керакка ўхшайди.

Исмоилжоннинг лотереясига ютуқ чиққандек, хурсанд бўлиб кетди. Ахир мактаб раҳбарлари шифер сўрайвериб, уни безор қилишаётганди-да.

— Нимасини айтасиз, — деди Исмоилжон. — Қурилиш материаллари сув билан ҳаводек зарур.

— «Мен нима ғамда-ю, у нима хаёлда», — мулоҳаза қилди мудир.

— 220 дона шифер олсак етар?..

Исмоилжон яна шошқолоқлик қилди:

— Тақсимлайми?

Раҳбар «ҳа» маъносида бош силкиди. Эртаси кун Исмоилжон қоғоз қоралаб, мудирнинг олдига кирди.

— Ҳаммаси тайёр, —деди у оғзининг таноби қочиб.

Мудир рўйхатни кўздан кечирди-ю, жимжимадор имзо чекди. Кейин тортмасига ташлади.

— Яна бир том бор, — илмоқдор қилиб сўз бошлади у. — Хаёлларидан кўтарилибди чамамда.

Исмоилжоннинг тарвузи қўлтиғидан тушди. Лекин сир бой бермади. Ахир мудир янги иморат тиклаётган, унинг ҳам томини ёпиш учун шифер зарур эди-да.

— Нима десалар— шуда, — қўлини қовуштирди Исмоилжон.

Раҳбар нимадир деди: иккаласи эшитди, холос. Лекин шуниси аён бўлдики, Исмоилжон қўлини ювиб қўлтиғига артди. Мудир бўлса, жиловни ўзи олди. Тумандаги 6-механизациялашган кўчма колоннадан 120 дона шифер олиб ўз томини бутлади. Лекин қолган 100 дона шифер қумга сингган сувдек изсиз кетди.

Комсомолободлик ўқитувчилар ҳам ўқувчилар ҳам мудирнинг яна бошқа «ҳунарларидан» бехабар бўлсалар керак. Бўлмаса, оғизларига талқон солгандек, лом-мим демай юравериш-масди.

Мактаб ўқувчиларининг дарс соатларида фойдаланишлари учун видеомагнитофон, телевизор, асбоб-ускуна ва турли жиҳозлар ажратишганди. Қарангки, бошлиқ уларни ҳам бегона қилмади. Қандай қилиб дейсизми? Оддийгина мисол. Тикув машинаси, «Горизонт» телевизори, видео ҳамда кассетали магнитофон, дутор, электр қайроқ каби жами 10 миллион 929 710 сўм-купонлик жиҳозлар мудир манфаатларига хизмат қиларди. Улардан баъзилари суриштирилганда эса у сувдан қуруқ чиқмоқчи бўлди. Эмишки, буюмлар ўғирлатиб юборилган. Унда нега ўз вақтида қидирув органларига мурожаат қилинмади?

Фозилжоннинг таъбири билан айтганда, раҳбарнинг гапи-гап бўлиши керак. 6-сон болалар боғчасининг мудираси Мерожхон Солиева раҳбарнинг ҳузурига кириб, болалар учун каравотлар сўради. Мудир ҳеч нарсадан тап тортмай 1-ўрта мактабдаги бошланғич синф ўқувчиларига мўлжалланган жиҳозларни ажратишга кўрсатма берди. Хўш, кейин нима бўлди? Жиҳозлар боғчани эмас, мижозлар уйини тўлдирди: боғча опа уларни мўмай пулга сотиб юборди.

Сув бошидан лойқаланади. Мудирки, нафсга эрк берибдими, унинг қўл остидагилардан нима кутиш мумкин? Фозилжон Мирзаев етакчи сифатида муаллимларга ибрат бўлиши лозим эди. Лекин аксинча, ҳамкасблари юзига оёқ қўйди. Мисқоллаб йиғилган обрў бой берилди. Лекин у ҳамон ўзини қўй оғзидан чўп олмаган ҳисоблаб юрибди.

Эмишки, йўқолган шиферларни яқинда кимлардир мудирнинг уйига ташлаб кетишибди. «Саховатпешаларни» эса у танимасмиш. Нотаниш кимсалар мудирни нега сийлашди экан-а?

Ф. ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.
Андижон вилояти.

(Фельетон ўрнида)

ЕВРОПАГА БОРИШАДИ

Европа ҳамжамиятининг Ўзбекистон тадбиркорликни ривожлантиришга ёрдамлашиш мақсадида «Тасис» дастури асосида тузилган комиссияси бир гуруҳ ишбилармонларни Европада тажриба ўрганиш учун танлаб олди.

Самарқанд тадбиркорлар ассоциацияси ҳам ана шу танловда иштирок этиб, ғолиб чиқди.

Энди Самарқанд тадбиркорлари вакиллари Германия, Польша, Бельгия ва Туркияда бўлишади. Улар ушбу мамлакатларда бозор муносабатларини ташкил этиш масалалари билан яқиндан танишадилар, экспорт ва импорт имкониятларини ўрганадилар. Шунингдек, вилоят иқтисодиётини ривожлантириш учун инвесторларни жалб қилиш масалалари билан ҳам шуғулланадилар.

М. МУҚИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЁРДАМГА МУҲТОЖ «ТЕЗ ЁРДАМ»

Нурота туманининг «Қизилча» жамоа хўжалигидаги касалхонанинг «Тез ёрдам» тиббий хизмати ўз транспорт воситаси учун ҳар куни уч литр бензин олади. Бу кўпми ёки оз? Келинг, яхшиси рақамларга мурожаат этайлик.

Ушбу хўжаликнинг таркибида 50 дан ошиқ чўпон отари бор. Уларнинг энг яқини 5 километр, энг узоғи 55 километр масофада жойлашган. Берилган бензин эса... касалхона атрофидаги хонадонларга бориб келишигагина етиши мумкин.

Шунда ҳам ёз ойларида. Қиш кунларида машинани ўт олдириб, мотор қизигунча тамом бўлади.

Баъзан оғир беморларни туман марказига элтишга тўғри келади. Дейлик, кўричак ва шунга ўхшаш оператив ёрдамга муҳтож беморларни. Бундай пайтларда қизилчаликлар ҳам тушуниб қолишган, аввал бензин топиб, кейин «тез ёрдам»ни чақиришади. Акс ҳолда сиз уларга мурожаат қилсангиз, улар бензин масаласини рўкач қилишади.

Энди икки оғиз сўз машина ҳақда: унга ўтирган бемор (бензин топса агар) Оллоҳдан, аввало, ўзига шифо эмас, шу машинанинг бирор мурувати панд бермаслигини тилайди. Алмисоқдан қолган машиналар ҳайдовчиларнинг моҳирлиги туфайлигина эпақага келиб юрибди. Ачинарлиси, у айни кунларда эҳтиёт-шарт шинасиз хизмат қиляпти. Ўзим гувоҳ бўлдим: ҳайдовчи машинани кўтаргичга қўйиб, кўчадан тешилган шинани юмалатиб, ямаш учун олиб кетди. Яхшиям, шина хўжалик марказида ёрилибди. Хизмат пайтида бирор-бир отарда панд берганидачи? Хуллас тасаввур қилаверсангиз юрагингиз ортга тортиб кетади. Бироқ юқорироқдаги мутасаддилар тасаввур этишолмаяпти. Биз шу ўринда аҳвол вилоятдаги кўплаб касалхоналарда ҳам шунга ўхшашлигини таъкидламоқчимиз.

Т. ЭШБОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

МУХБИРИМИЗ МАННОН ОТАБОЙ БУХОРОДАН ХАБАР ҚИЛАДИ:

50 ФОИЗГА ТУШИРИШДИ

БУГУНГИ кунда аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишда баъзи бир корхона ва ташкилотлар ташаббус кўрсатмоқдалар. Айрим корхоналар иши республика миқёсида қўллаб-қувватланишга арзийди.

Масалан, Бухоро давлат электр-алоқа ишлаб чиқариш корхонаси шу йилнинг иккинчи ярмидан бошлаб, фашизмга қарши курашда ногирон бўлганларнинг ойлик телефон хизмати ҳақини 50 фоизга туширишга қарор қилди. Бундай хайрли ташаббус урушда ногирон бўлган отахонлар кўнглини тоғдек кўтариб юборди.

ҲАМ КЎРИК, ҲАМ САВДО

БОЗОР иқтисоди ҳаммани ўйлашга, фикрлашга ундамоқда. Мана, бир неча кунки, Бухоро туман истироҳат боғида ҳар шанба куни кўрик-танловлар ўтказилаётир. Қанақа дейсизми? Бу танловда иккитадан жамоа хўжалиги ёшлари ўз истеъдодларини намойиш этишади. Охирида ғолиблар ўзаро бир-бирлари билан куч синашиб, финалда иккита кучли жамоа хўжалиги саҳнага чиқади. Бунда ютиб чиққан хўжалик вилоятда ўтказиладиган Бухоро тумани кунлари, қолаверса, республикамиз мустақиллигининг уч йиллиги тантаналарида иштирок этиш бахтига муяссар бўладилар.

Кўрикнинг яна бир эътиборга лойиқ томони шундаки, шанба кунлари туман маркази мева-чеваларга, сабзавот ва полиз маҳсулотларига тўлиб-тошади. Чунки бир-бири билан танловда иштирок этаётган жамоа хўжаликлари ўша кунлари аҳолига ўзлари етиштирган маҳсулотлардан ҳам арзон нархда сотишади.

ПОКИСТОНЛИК МУХЛИСЛАР ТАКЛИФИ

КУТИЛМАГАНДА Бухоро музей-қўриқхонасига Покистондан қуйидаги мазмунда таклиф тушди: «Усталарингиз асарлари кўргазмасини тақдим этсангиз». Маълумки, яхши ниятдаги таклиф бажонидил қабул қилинди.

Кўргазмада намойиш этиладиган асарлар танлаб олинди. Яқин орада покистонлик халқ амалий санъати мухлислари эътиборига бухоролик моҳир усталар яратган йигирмадан зиёд турли жиҳозлар ҳавола этилади.

ФУТБОЛЧИЛАР ПЛЕНУМИ

ЯҚИНДА Бухоро вилоят футбол федерациясининг пленуми бўлиб ўтди. Пленумда дастлаб ташкилий масала кўрилди. Вилоят ҳокими М. Раҳмонов вилоят футбол федерацияси раиси этиб сайланди. Сўзга чиққан вилоят ҳокими футбол жамоалари олдида турган вазифалар ҳамда уларни моддий ва маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш зарурлигини таъкидлади. Пленумда шаҳар ва туманларнинг ҳокимлари, футбол жамоаларининг мураббийлари ҳамда вилоятдаги кўплаб корхона ва ташкилотлар раҳбарлари иштирок этдилар.

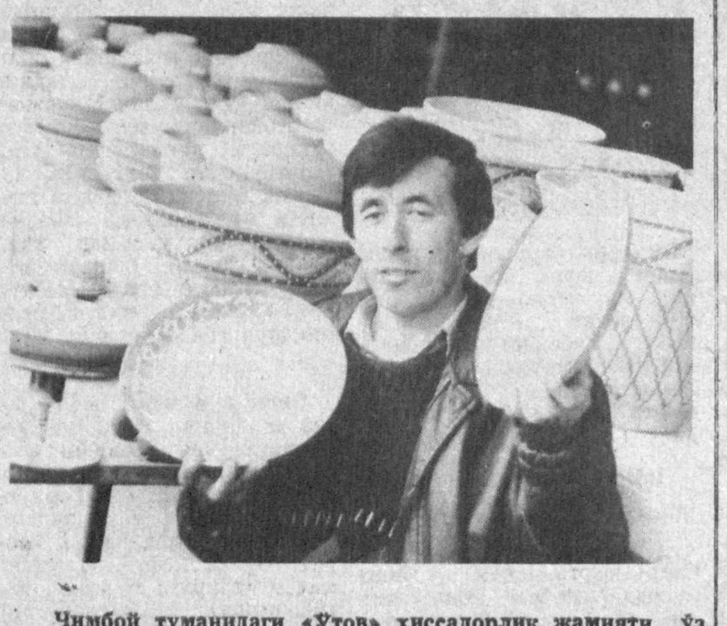

Чимбой туманидаги «Ўтов» ҳиссадорлик жамияти ўз фаолияти билан кўпчиликни қувонтирмоқда. Корхона ўзининг муваффақиятли иқтисодий экспериментлари, тараққиёт йўлининг самарали изланишлари, турли-туман моллари билан ҳаммага машҳур. Айни пайтда бу ерда кийим-кечак, чойшаб каби кундалик эҳтиёж молларн ишлаб чиқарилади. Шунингдек, чилангарлик цехи, ўтов тикиш устахонаси ҳам фаолият кўрсатмоқда.

СУРАТДА: керамика цехи мудири Баҳодир Даушбоев.

А. МУРОДОВ тасвири. (ЎзА).

Таҳририятга хат

ФУҚАРО КЕЛСАЮ АДОЛАТ ИЗЛАБ...

Маълумки, жамиятимиз олдида ҳуқуқий давлат барпо этишдек муҳим вазифа турибди. Бу эса, албатта, суд ислоҳотини амалга ошириш билан ҳам бевосита боғлиқдир.

Судьяларнинг жамиятдаги мавқеини мустаҳкамлаш, уларнинг мустақиллиги ва даҳлсизлигини таъминлаш, пировард натижада эса судлов сифатини ошириш суд ислоҳотининг энг муҳим хусусиятларидан биридир.

Бошқача қилиб айтганда, ҳуқуқий давлатда суд фуқароларнинг адолат, ҳақиқат излаб мурожаат қиладиган маҳкамаси бўлмоғи лозим.

Судлов сифати кўп жиҳатдан судларга яратилган иш шароитларига ҳам боғлиқдир. Инсонлар тақдири ҳал қилинадиган маҳкама бинолари эса ўз вазифасига кўра адолат кошонаси бўлмоғи лозим. Афсуски, ҳозирги пайтда суд биноларининг ҳаммаси ҳам бундай юксак маънавий талаб даражасида деб бўлмайди. Шунинг учун ҳам, кейинги вақтда республикамиз раҳбарияти томонидан судьяларнинг моддий таъминоти ва уларнинг иш шароитини яхшилашга эътибор кўчайтирилди. Бу масалага айрим вилоят раҳбарларининг ҳозиржавоблик билан муносабатда бўлаётганликлари ҳам қувончли ҳолдир. Жумладан, Наманганда бу соҳада эътиборга лойиқ талай ишлар амалга оширилмоқда. Норин ва Янгиқўрғонда янги замонавий суд бинолари қурилиб ишга туширилди. Барча туман судлари маҳаллий бюджет ҳисобидан зарур анжомлар билан жиҳозланиб, махсус техник воситалар билан таъминланди. Тегишли тартибни сақлаш мақсадида судларда соқчилик хизмати ташкил қилинган. Ушбу тадбирларнинг бошида шахсан вилоят ҳокими Б. Рапиғалиевнинг ўзи бевосита ташаббускор эканлиги ҳам таҳсинга сазовор.

Сурхондарёда ҳам судьяларнинг моддий ва иш шароитини яхшилаш билан боғлиқ кўпгина ижобий ишлар амалга оширилаётир. Вилоят раҳбарияти томонидан ҳокимликнинг илгариги биноси вилоят судига ажратиб берилганлиги фикримизнинг яққол далилидир.

Юқорида қайд этилган вилоятлар раҳбарларининг судларга бўлган бундай муносабати юртбошимиз И. А. Каримовнинг суд ислоҳотини амалга ошириш ҳуқуқий давлатни барпо этишнинг муҳим хусусиятларидан бири эканлиги ҳақидаги фикрига амалий жавобдир. Аммо афсуски ҳамма вилоятларда ҳам ушбу масалага ана шундай муносабатда ёндошилмаяпти.

К. НОСИРОВ,
К. САИДОВ,
Ўзбекистон Республикаси Олий судининг судьялари.

• Акс-садо •

НЕ ДЕЙСИЗЛАР, КЎПНИ КЎРГАН ОҚСОҚОЛЛАР?

Шарқда, ҳаётнинг индаллоси бозордан бошланади, деган нақл бор. Умуман, Шарқ мамлакатларининг бозорларига кирган одамлар ўша ер халқининг турмуш тарзини, расм-русумларини, урф-одатларини ўз кўзлари билан кўриб, юқоридаги нақлнинг бениҳоят тўғрилигига ишонишган, сидқидилдан ўрганишган.

Ҳа, Шарқ бозорлари азалдан ажойиб, ғаройиб рангларда товланган, кишиларни ҳайратга солувчи, бой таассуротлар гирдобига ғарқ этувчи сеҳрли маскан бўлган.

Лекин совет мафкураси бозорларга «капитализмни тикловчи макон» деб қаради. Уларни чекка, ташландиқ жойларга суриб чиқардилар. Аммо одамлар бозорларни «қувиб» боравеРишди. Тошкент бозорларининг бошига тушган «кулфатлар»ни ёзиб чиқса неча-неча достон бўлади.

Ҳайриятки, юртимиз мустақил бўлиб, бозорларимиз ҳам таниб бўлмас даражада ўзгариб бораётгани қувончли бир ҳолатдир. Юртбошимизнинг шахсан оталиғи туфайли Олой, Эски Жува, «Қуйлиқ ота» бозорлари, «Фарҳод» ва яна қанча-қанча катта-ю кичик бозорларнинг шарқона қиёфага кириб бораётгани қалбимизда фахр туйғуларини жўш урдирмоқдаки, буни сўз билан ифодалаш мушкул. Бугун қатор бозорларимиз дарвозасидан ичкарига кирмай туриб, кўзларимиз қувонганидан кўкракларни бир кериб оляпмиз. Ичкари киргач эса тўкин-сочинликларни кўриб севиняпмиз, ҳамма нарса бор, қиммат бўлса ҳамки, сероб. Бу серобчилик одамларда яхши кунлар келишига ишончни кун сайин мустаҳкамламоқда. Лекин, бўйига ҳам, энига ҳам гуркираб ўсаётган бозорларда «тирикчилик» қилаётган, ўзгаришлар, қулайликлар, эркинликларга кўпроқ шахсий фойда кўриш, бирга олиб ўнга уриш ҳаракати билан жавоб беришаётган айрим ноинсофларни кўриб ҳам ачинасан, ҳам ташвишланасан киши. Ўтмишдаги савдогарлар, олиб сотарлар, дўкондорларнинг ўзлари сотиб олган ёки жонларини минг хаф-хатарга қўйиб бошқа юртлардан келтиришган моллари устига мисқоллаб ёки тийинлаб қўйиб сотиб, бойлик орттирганликларини, инсоф, диёнатни улуғлашганини, ҳозирги айрим тижоратчилардек иймонларини товарга қўшиб сотишмаганини эшитиб тасаннолар айтамиз.

Савдогар, тижоратчи боболаримиз кишиларнинг ҳақига хиёнат қилиш катта гуноҳ эканини, гуноҳли ишларни эса на бандасидан, на худодан яшириб бўлмаслигини, халқни алдашдек ҳаром ишларни турли туман ибодатлар билан ювишга уринишнинг ўзи ҳам гуноҳи азим эканлигини бир дақиқа ҳам унутмаганлар. Улар бундай ишларни Аллоҳ таоло ҳаром этганини, минг йиллар давомида авлоддан авлодга етказганлар, ўз ворисларини тўғриликка ундаб, виждонни улуғлаганлар. Иймонни юқори қўйганлар. Ҳа, улар «Оз-оз еган маздадир, кўп-кўп еган азадир», «Кўр бўлсанг ҳам, кўрнамак бўлма», деб ўз орқаларидан эргашиб келаётганларни тўғри йўлга солганлар.

Биз кўз олдимизда шаклланаётган савдогар-тижоратчиларнинг кўпчилигини инсофли, диёнатли кишилар ташкил қилишига ишонамиз, албатта. Бироқ шоли курмаксиз бўлмаганидек, буларнинг орасида ҳам инсофсизлари, сариқ чақага отасини ҳам пуллашга тайёр турганлари йўқ эмас. Лекин Ўзбекистон жамоатчилиги, қолаверса, маҳаллалар аҳли, қўни-қўшнилар, бундайларни тарбиялаб олишга қодирдир. Чунки юртимизда Қонун устиворлиги таъминланиб бормоқда. Жамиятимиздаги ҳамма салбий кўринишларга, ҳолатларга ўша, машъум совет турмуш тарзи айбдор, деган тушунчани бир томонга йиғиштириб қўйиб, уларни ўзимиз — аҳли мусулмон, қолаверса мактаб-маҳалла бир бўлиб бирёқли қилишимиз керак.

Бозор халқнинг ҳаёт тарзини, турмуш даражасини ифодалайди. Шунинг учун ҳам мамлакатимизга қадам ранжида қилаётган хорижлик меҳмонлар ҳам тонгни қаршилабоқ бозорга отланадилар. Кўпинча уларнинг тобора Шарқона тус олиб бораётган бозорларимизни кўришиб, ҳайратланишиб, энтикиб қолаётганининг гувоҳи ҳам бўламиз.

Бозорда серобчилик бўлса, моллар пештахталарда қалашиб ётса, бунинг устига нархлари арзон бўлса, бу ўша мамлакат халқининг фаровон турмушидан далолат беради, албатта. Бундай фаровонлик эса савдо-сотиқ ишларини тўғри, инсоф-диёнат билан юритиш самарасидир.

Ота-боболаримиз «Буюк ипак йўли» бўйлаб турли туман, ажойибу ғаройиб мамлакатларга мол олиб бориб, ўз халқига манзур бўладиган молларни келтириб сотганлар. Лекин улар харидор ҳақига хиёнат нима эканлигини билмаганлар, молларига ошиқча— инсофсизларча нарх қўйиб сотмаганлар. Иймонлари бут бўлиб, Худодан қўрқишган. Дилозордан худо безор деганларидек, бировнинг ҳақига хиёнат қилишни ҳам дилозорлик, деб билишган. Уларнинг кўплари ҳалол меҳнатлари, саъй-ҳаракатлари туфайли «бой ота», «миллионер бой» номларини олишган. Бизни шод этган яна бир хусусият шуки, улар бир-бирлари билан ҳам ҳалол рақобат қилишган. Ҳар бир харидорни хуш хулқ-атворлари билан ўз молларига жазман қилиш учун уринишган. Ҳатто молларини бир кўрган харидорга насияга ҳам бериб юборганлар. Дўконларига қулф солишмаган. Ҳозиргидек, бир-бирларини зўрлик билан бозордан сиқиб чиқаришмаган. Қўшни мамлакат ва вилоятлардан келганларга бозорнинг тўрини бериб илтифот кўрсатганлар. Ҳозиргидек, бозорда молини бошқаларникидан сал арзонроқ сотаётганларни дўқ-пўписа билан, қиммат сотишга мажбур қилмаганлар. Бозор ўз удуми, ўз тамойили билан яшаган. Агар тўқсон, юз ёшли табаррук муйсафидлар билан суҳбатлашсак, айтишадики, ҳар бир бозорда бозор оқсоқоллари кенгаши бўлган. Улар, яъни кенгаш аъзолари ҳар куни эрталаб бозорда савдо бошланмасидан илгари келтирилган молларнинг тури ва хилларини таҳлил этишиб, сотувчиларга нарх-навони инсоф билан қўйишларини тушунтиришган, гапни тушунмайдиган, инсофсизларга иккинчи бор бозор эшигини очишмаган. Ҳозиргидек бозорнинг «ёғлиқ» жойларини сотиб олувчилар, бер, бер дегувчилар — бозорнинг хўжайинлари кўп бўлмаган.

Ҳар бир растани ўз мутасаддиси бошқарган. Унинг ҳатти-ҳаракатида инсоф диёнат устунлик қилган. Масалан, Тошкентнинг 12 дарвозасидан кириб келган карвонлар карвонсаройларга жойлашишгач, бозор оқсоқолларининг меҳмони бўлишган. Ўз молларига адолат юзасидан келишиб нарх наво белгилашган. Шу тариқа бозор ўзининг турмуш тарзига, ўз тамойилига амал қилган ҳолда элдан-элга, юртдан-юртга машҳур бўла бошлаган. Қисқаси, бозор одамлардаги инсоф, диёнатнинг мезони бўлиб хизмат қилган. Шундан бўлса керак халқда «Отанг бозор, онанг бозор» деган нақл тилдан тушмаган.

Жамиятимизнинг бозор иқтисодиёти томон қадамлари қийин кечаётган бир пайтда, кундан-кунга гавжумлашиб, чирой очиб бораётган бозорларимизда ўша азалий удумларимизни, тамойилларимизни тиклаш, бозорни миллий қадриятларимизнинг кўзгуси сифатида намоён қилиш, Президентимиз олиб бораётган бугунги халқпарвар сиёсатни рўёбга чиқаришга хизмат қиладиган жойга айлантиришимиз лозим. Лекин жиноятчилик ўзидан ўзи камайиб қолмаганидек, бозорда ҳам қонун-қоидага амал қилиш, бозор тамойилини яратиш, шу билан бирга савдогар ва олибсотарларга нисбатан қонуннинг устиворлигини таъминлаш ўз-ўзидан бўлмайди.

Айримлар, бу борада қонунларимиз ишлаб чиқилган, дейишлари аниқ, аммо ўша Қонунлар ишлаши керак. Ишлаши учун эса, бизнингча, энг аввало, бозорларда Бозор оқсақоллари кенгашини ташкил қилиш зарур. У бозорларга ўрнашиб олган «қўли узун» зўравонларни, ҳалол ва инсофли, диёнатли сотувчиларга кун бермай, бозорни ўзиники қилиб олган, қолаверса, ўз ҳаракатлари, феъли атворлари билан юртбошимизнинг шу кунларда олиб бораётган адолатпарвар сиёсатига рахна солаётганларнинг жиловини тортиб қўйишга катта улуш қўшарди.

Қани, Сизлар нима дейсизлар, бозор мутасаддилари, кўпни кўрган маҳалла Оқсоқоллари?!

Саидраҳмон МИРЗАЕВ,
Ўзбекистон Республикаси халқ депутати, Тошкент шаҳар Акмал Икромов номли туман маҳалла оқсоқоллари кенгаши раиси.

Қодирхўжа ФОЗИЛХЎЖАЕВ,
Тошкент шаҳар кенгаши депутати, Акмал Икромов туман маҳалла оқсоқоллари кенгаши аъзоси.

Неъматжон ҲАСАНОВ,
Тошкент шаҳар кенгаши депутати, Ҳамза туман оқсоқоллари кенгаши раисининг муовини.

Саидакбар САИДХЎЖАЕВ,
Тошкент шаҳар кенгаши депутати, Ҳамза туманидаги Миршаропов номли маҳалла оқсоқоли.

САЙЁРАМИЗ САДОСИ

ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРЛАРИ КЕНГАШИ

19 июль куни Москвада МДҲга аъзо мамлакатлар ташқи ишлар вазирлари кенгаши иш бошлади.

Россия ташқи сиёсат маҳкамаси раҳбари А. Козирев кенгашнинг очилишида «Мустақил давлатлар ҳамдўстлиги тикланиш ва тараққиётнинг янги босқичига қадам қўйганини» таъкидлади.

Кенгашда ҳамдўстлик давлатлари ўртасида интеграцияни кучайтириш ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш юзасидан билдирилган таклифларни муҳокама қилиш режалаштирилган.

КАНАДА ҲАМ ТИНЧ МУЗОКАРАЛАР ТАРАФДОРИ

Япония ва Канада Шимолий Корея раҳбарининг бевақт вафотига қарамай, КХДР ядровий муаммоси музокаралар йўли билан ҳал этилишига умид билдирди.

Япония Бош вазири Томиити Мурояма Канада ташқи ишлар вазири Андре Уэлле билан учрашув чоғида Америка — Шимолий Корея музокараларининг муваффақиятли ўтиши Корея ярим оролида тинчлик ва ҳамкорлик қарор топишига омил бўлишини таъкидлади.

ТАЙВАН БМТГА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИМИ

Жаҳондаги 20 давлат Тайванни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти аъзолигига қабул қилишни сўраб, БМТ Бош котиби Бутрос Ғолийга мурожаат этди.

Улар орасида Гватемала, Гондурас, Коста-Рика, Никарагуа, Панама, Сальвадор каби давлатлар мавжудлиги эҳтимолдан ҳоли эмас. Чунки, бу давлатлар ўтган йили ҳам БМТга шу мазмундаги мактуб билан мурожаат қилган эди. Бироқ, Хитой вакилининг кескин қаршилиги сабабли бу илтимос қўллаб-қувватланмади.

Хитой ташқи ишлар вакили ўтган ҳафта «Дунёда ягона Хитой бор. Тайван эса унинг ажралмас қисмидир», дея баёнот берди. У Тайван маъмуриятининг алоҳида давлат бўлишига интилишларини қувватлаш «мамлакатни парчалашга навбатдаги уриниш», деб баҳоланишини таъкидлади. Маълумки, Тайван 1971 йилга қадар БМТ аъзоси эди. Айни пайтда жаҳоннинг 28 мамлакати у билан расмий алоқаларга эга.

КЕСКИН ТАНҚИД ҚИЛИНДИ

Мексикадаги сиёсий ва жамоат ташкилотлари ҳукмрон партиядан президентликка собиқ номзод Луис Дональдо Колосиога суиқасд уюштириш ва уни амалга оширишда бир мутаассиб кимса айбдорлиги тўғрисидаги расмий фаразни кескин танқид қилмоқда.

С. ФИЛАТОВНИНГ ФИКРИ

«Украинада ва Беларусда бўлиб ўтган Президент сайловларининг натижалари уч славян давлатининг яқинлашувига имконият яратади», деди Россия Президенти маъмурияти раҳбари С. Филатов РАТА-ТАСС мухбири билан суҳбатда.

Унинг фикрича, энг аввало иқтисодиёт соҳасида ҳамкорлик илгаригидан тезроқ ривожланади. Фуқаролар ўртасида ишонч ва ҳамжиҳатлик руҳи ҳам тобора мустаҳкам бўлади.

Сўз сўнггида маъмурият вакилининг башорати тўғрилигини тасдиқловчи фактни келтирмоқчимиз: ўтган душанба куни Россия ташқи ишлар вазири А. Козирев украиналик ҳамкасби билан телефон орқали суҳбатлашди. Унда икки мамлакат ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома лойиҳасини тайёрлашни тезлаштириш хусусида сўз борди.

ИРОҚ МАЖБУРИЯТЛАРНИ БАЖАРИШГА ҲАРАКАТ ҚИЛАЯПТИ

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти комиссиясининг таъкидлашича, Ироқ тақиқланган қуроллар устидан халқаро назорат бўйича мажбуриятларни бажаришга ҳаракат қилмоқда.

НАРКОБИЗНЕСЧИЛАР ҚЎЛГА ТУШДИ

КОЛУМБИЯ полициясининг махсус бўлинмаси гиёҳванд моддалар яширин савдоси билан шуғулланувчиларга қарши кескин курашмоқда.

Яқинда улар Путумайо департаментида Америка Қўшма Штатларига жўнатиш учун тахтланган ярим тонна гиёҳванд моддани қўлга туширишди.

ТАЛАФОТ КЎРГАНЛАРГА ЁРДАМ

АҚШ Президенти Билл Клинтон тошқиндан талафот кўрган учта штатга ёрдам сифатида мамлакатнинг федерал ғазнасидан 66 миллион доллар миқдорида маблағ ажратилишини айтди.

ҚОЧҚИНЛАР ВАТАНИГА ҚАЙТАДИ

СОЧИ. Абхазия қочқинларини ватанига қайтариш масалалари бўйича тўрт томонлама комиссия Сочида ўз ишини давом эттирмоқда.

Куни кеча бу ерда юртига қайтаётган қочқинлар хавфсизлигини таъминлаш хусусида ҳужжат имзолаш учун тайёрланди.

ТАЛАБ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАНДИ

Саудия Арабистони ва Озарбайжон Президенти Ҳайдар Алиевнинг Ар—Риёдга ташрифи чоғида имзолаган қўшма баёнотда Яқин Шарқдаги барқарорлик жараёни ҳамда Арманистон қўшинларининг Озарбайжон ҳудудидан олиб чиқиб кетилиши ҳақидаги талаб қўллаб-қувватланган.

Самарқанд ўзининг бой маданий ва тарихий обидалари, сўлим дилкушо табиати, меҳмоннавозлиги билан азал-азалдан оламни ўзига ром этиб келади. Регистон ансамбли, Бибихоним, Шоҳи Зинда, Гўри Амир мақбаралари, Мирзо Улуғбек расадхонаси, республикамиз мустақилликка эришгач, жаҳон нигоҳига қайта юз тутган Хўжа Исмоил Бухорий, Маҳдуми Аъзам... яна ўнлаб муқаддас жойларимиз бугун нафақат Самарқандга балки Ўзбекистонга ташриф буюраётган минг-минглаб сайёҳларнинг қадамжоларига айланди. Бугун ана шу улуғ инсонлар ва обидалар зиёрати учун бутун дунёдан ташналик, ҳавас ва ифтихор билан Ўзбекистон сари интилаётган сайёҳларнинг сон-саноғи йўқ. Биз ана шундай бой маданий ва маънавий бойликларимизни дунёнинг нозиктаъб оммасига хассослик билан кўрсата билямизми!

Мухбирларимизнинг «Ўзбектуризм» миллий компанияси Самарқанд вилоятлараро минтақавий бўлинмаси бошлиғи Фаҳриддин Саидмуродов билан суҳбати ана шу мавзуда бўлди.

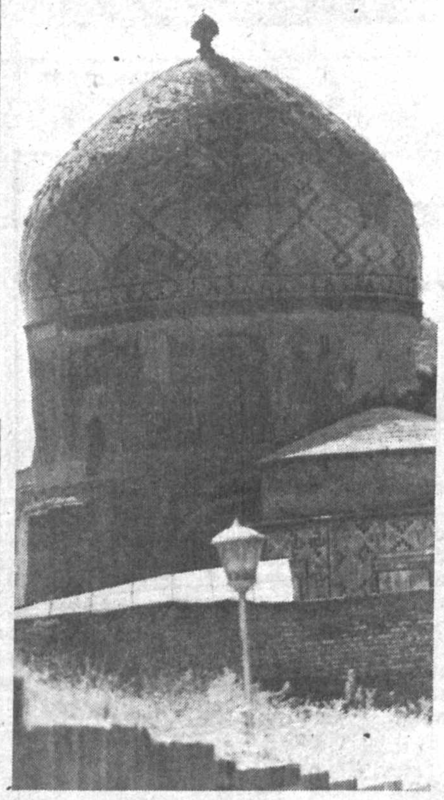

ТУРИЗМ

ТАШНАЛИК, ҲАВАС ВА ИФТИХОР БИЛАН ЎЗБЕКИСТОН САРИ

— Шу йилнинг 27 июль куни Ўзбекистон Республикасида «Ўзбектуризм» миллий компаниясининг ташкил этилганлигига икки йил тўлади. Бу муддатни кўп дейиш ҳам, оз дейиш ҳам мумкин. Бу даврни ўз мустақиллигини қўлга киритган ёш республика учун янги тармоққа ўтиш даври деб ҳисобласа ҳам бўлади.

Республикамиз Президенти олиб бораётган жаҳоншумул сиёсатда туризм ҳам асосий ўринлардан бирини эгаллаб келмоқда. Юртимиздаги тинч-тотувлик ва осойишталик минтақада туризмнинг ижобий ривожланишига имкон яратмоқда. Республикамизда туризм ривожи учун ҳамма шарт-шароит ва қулайликлар, энг муҳими, юқорида таъкидлаганимиздек, аждодларимиз томонидан сайқал топган ажойиб осори-атиқаларимиз бор. Келган ҳар қандай меҳмоннинг уларни кўриб ҳайратга тушиши, лол қилиши табиий.

— Меҳмоннинг кўнгли нозик бўлади, дейдилар. Шу маънода чет эллик сайёҳларга кўрсатилаётган хизмат, хусусан, сервис қандай ташкил этилган?

— Албатта, сервис жуда кўп маънони англатадиган тушунча. Ўтган йили Лондонда ўтказилган Бутунжаҳон туризми ярмаркасида қатнашдим. Унга 140 мамлакатдан вакиллар келишган эди. Ўзбекистон ҳам бундай нуфузли анжуманда илк бор иштирок этиб, ўзининг ўрнини топди. У ерда бизга катта илтифот кўрсатилди ва махсус павильон ажратилди. Ўрта Осиё давлатларидан бирортасига бундай ҳурмат-эҳтиром кўрсатилган эмас. Сабаби Ўзбекистоннинг халқаро майдонда обрўйи тобора ошиб бораётгани бўлса, иккинчидан, республикамизнинг сайёҳларни жалб этадиган манбаларга бойлигидир. Ўша ерда қарийб 40 мамлакат билан борди-келди бўйича шартнома туздик.

Берлинда ўтказилган худди шундай ярмаркада Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Хивага, айниқса, катта қизиқиш билдирилди. Бу ерда ҳам қирқдан зиёд шартнома имзоланди. Қаерда ва ким билан учрашмайлик, фақат битта саволга дуч келдик: «Хизмат кўрсатиш қандай бўлади?». Тан олиш керак, бундай сўровлар олдида ўзимизни анча ноқулай сездик. Очиғи, бизда Ғарб мамлакатларидаги сингари хизмат маданияти ҳали юксак даражада эмас. Меҳмонларни кутиб олишдан тортиб, то кузатиб қўйишгача, ётиб туришдан то овқатланишигача, қаерда бўлишию, кимлар билан учрашиши ниҳоятда аниқлик талаб қилади. Бу бир. Иккинчидан, меҳмон отангдан улуғ, деган гап бор. Улар келишган заҳотиёқ бизнинг қош-қовоғимизга ниҳоятда эътибор беришади. Демак, хушмуомала, такаллуф аъло бўлмоғи даркор.

Афсуски, ҳали бу борада ўрганишимизга, тажриба тўплашимизга тўғри келади. Бунинг учун хорижий мамлакатлардан кўпроқ меҳмонларни жалб қилишимиз, янада фаол ишлашимиз, фирмалар билан шартномалар тузиб, керакли жиҳозларни сотиб олишимиз зарур. Чет эл сармоялари оқиб келмас экан туризм ишини ривожлантириб бўлмайди. Албатта, шунга яраша юксак хизмат маданиятига эришмоғимиз лозим.

— Дарвоқе, пул хусусида. Собиқ Иттифоқ даврида Тошкент, Самарқанд, Бухоро ва Хива шаҳарлари тарихий обидаларидан тушадиган пуллар, асосан, марказга «оқиб» кетарди. Хизматни биз қилиб, ҳузурини эса бошқалар кўрарди...

— Тўғри, фақат Самарқанд ҳақида гапирадиган бўлсак, етти иқлимдан ташриф буюрадиган меҳмонларнинг кўпчилиги шаҳарни бир кўриш орзусида бўлишади. Шу боис, собиқ Иттифоқдаги аксарият туристик йўналишлар шу қадимий шаҳарга келиб туташарди. Бу келди-кетдилар ўз-ўзидан эмасди, албатта. Чет эл валюталари талаб этиларди. Афсуски, Самарқанд саёҳати билан боғлиқ ақчаларнинг 80—90 фоизини Москва олиб қўярди. Хўш, санаб берилган бу маблағ билан обидаларни таъмирлаш, меҳмонларга юқори савияда илтифот кўрсатиб бўлармиди? Йўқ, албатта. Шунга қарамай, республикамиз ҳукумати, вилоятимиз раҳбарияти тарихий осори-атиқаларни авайлаб асрашга, уларнинг умрини узайтиришга катта аҳамият бериб келдилар. Бюджет ҳисобидан ҳар йили кўплаб миқдорда пул ажратилди. Ахир, уй ўзимизникида.

Юқорида айтганимиздек, чет эл сармояларини олиб келмас эканмиз, туризмни тараққий эттиришга умид боғламасак ҳам бўлади. Мана, хорижий ҳамкасбларимиз билан бевосита алоқа қилишимиз учун имкониятлар яратилди. Турли давлатлардан бирин-кетин сайёҳлар келиб туришибди. Аммо валюта масаласида яна ўша гап такрорланаяпти. Ўтган йили чет элликлардан ишлаган сармоямизнинг ҳаммасини Миллий компания ҳисобига ўтказдик. Бу йил эса даромаднинг 70 фоизини компанияга бериб, 30 фоизини ўзимизда қолдириш ҳақида гап бўлди. Бироқ бу аксинча бўлиши керак: 20 фоизини майли Миллий компания олсин, қолган 80 фоизи ўзимизники бўлсин. Ёмғирдан қутилиб, дўлга тутилмаслигимиз керак-да. Тўғри, Миллий компанияни тараққий эттиришимиз, унга кўмаклашмоғимиз зарур. Аммо ҳар бир нарсанинг мезон-меъёри бўлиши даркор.

— Самарқанд ҳамонки, хорижлик меҳмонларни жалб қиладиган жой экан, шунга яраша эътибор берилиши керак, демоқчисиз-да. Хусусан, Бухоро, Хива шаҳарларига ҳам...

— Худди шундай. Албатта, ҳозирги мураккаб шароитда хайр-эҳсон ёки мадад кутиб ўтириб бўлмайди. Ҳар ким ўзи учун яхши шароит яратиб олиши лозим. Масалан, меҳмон кутадиган хонадон тоза-озода, ҳаммаёқ супуриб-сидирилган бўлади. Шаҳарларимиз ҳам доимо шундай туриши керак. Чунки келадиган меҳмон ҳар бир нарсага эътибор беради. Кўча-кўйлар, тарихий ёдгорликлар, одамлар муомаласи ва ҳоказолар. Шу маънода Самарқандда жуда катта ишлар олиб борилмоқда. Барча обидаларни таъмирлаш ишлари бошлаб юборилган. Вилоят ҳокимияти бу юмушларга бош-қош. Шаҳар кўча ва хиёбонлари тартибга келтириляпти. Янги-янги иншоотлар қурилмоқда. Шаҳар халқа йўли атрофида Амир Темур қадимий боғлари тикланди. Ҳиндистонлик дўстлар ёрдамида ҳашаматли Кўксарой меҳмонхонаси қад ростлади. Чўпонота қирлари ободонлаштирилиб, боғ-роғлар барпо этилмоқда. Бошқача айтганда, туристик йўналишлар сайёҳларга манзур бўларли даражада жозиба касб этаяпти. Хизмат кўрсатишни жаҳон талаблари даражасига етказишимизда республика тармоқ маҳкамалари бизга амалий ёрдам кўрсатиши, биз билан доимо ҳамнафас бўлишини хоҳлардик. Инчунин, Бухоро ва Хива, Шаҳрисабз тўғрисида ҳам шундай фикрдаман.

— Ҳозир сайёҳлар оқими қандай?

Қўшни мамлакатларда бўлган ва бўлаётган турли сиёсий воқеалар, ўзаро низолар борди-келдини ҳам бироз сусайтириб қўйди. Бунинг устига ҳаво ва темир йўл транспортлари нархлари кескин ошди. Бироқ ўтган йилдан бошлаб ўзгариш сезилмоқда. Бу ҳам Ўзбекистондаги тинчлик ва осойишталикнинг шарофатидир. 1993 йилда турли мамлакатлардан 11 мингдан зиёд меҳмонни кутиб олдик. Шу йилнинг апрель ойидан бошлаб эса 2 мингга яқин сайёҳ ташриф буюрди.

Биз бу ерга келган ҳар бир меҳмонга ўзбекона иззат-икром кўрсатишга интилаяпмиз. Тажрибали, зукко йўл бошловчиларимиз меҳмонларда ота-боболаримиз, Самарқанд, хусусан, Ўзбекистон тўғрисида яхши хотиралар, бой тушунча туғдиришга астойдил ҳаракат қилишади. Дарҳақиқат, маданиятимиз, тарихимиз, анъаналаримиз, урф-одатларимиз ҳақида ҳар қанча гапирсак, фахрлансак арзийди. Сайёҳларни кўпроқ қизиқтирадиган нарсалар ҳам айнан мана шулар.

Бу йилги Наврўз тантаналарида 500 дан зиёд хорижлик меҳмон иштирок этди. Шунингдек, уларни хонадонларга, тўйларга, таклиф этдик. Миллий анъаналаримиз, санъатимиздан воқиф қилдик.

Машҳур Сиёб бозори меҳмонлар борадиган асосий жойларимиздан бири. Улар бу ердаги маъмурчиликдан доимо лол қолишади. Осиёи нонлар, «Усто» бирлашмаси томонидан тайёрланаётган турли-туман совғабоп буюмлар, халқ амалий санъати намуналари, Самарқанд чиннисию Боғибаланд анжирзорлари кимни мафтун этмайди, дейсиз...

— Республикамизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларнинг туризм ривожида ҳиссаси борми?

— Бор. Тузилган шартномаларга асосан келаётган хорижий сайёҳлар нафақат Самарқандга, балки Бухоро, Хива, Тошкентга, бошқа шаҳарларимизга ҳам ташриф буюрмоқдалар. Сайёҳларнинг мақсади улуғ аждодларимиз томонидан бунёд этилган буюк Турон обидаларини кўришдир.

Республикамиз Президентининг «Иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш чора-тадбирлари» тўғрисидаги Фармони ҳамда республика Вазирлар Маҳкамасининг миллий валюталаримиз харид қувватини ошириш борасидаги кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлари минтақада ва республикада туризм ривожланиши, юксалишига кенг йўл очиб бермоқда. Ҳозирги кунга келиб Наманган, Тошкент ва Самарқандда ўтказилаётган кимошди савдосига қўйилаётган бинолар, меҳмонхоналар, савдо комплекслари ҳам туризм ривожига янада куч-қувват бағишламоқда. Мана шу кимошди савдосига қўйилган корхона ва биноларни хорижий тадбиркорлар ҳам сотиб олишиб, катта инвестиция олиб келишларига ишончимиз комил. Буларсиз жаҳон туризми андозасига чиқиш ва сервис масалаларини йўлга қўйиш анча қийин кечади.

«Ўзбектуризм» миллий компанияси ўтган йилнинг сентябрь ойидан Бутунжаҳон туристик жамиятига аъзо бўлиб кирди. Бу жамият ЮНЕСКО ташаббуси билан республикамизда жорий йилда Буюк ипак йўли ва туризм масаласи бўйича Бутунжаҳон конференцияси ўтказишни қўллаб-қувватлади. Бу тадбирнинг асосий қисмини Самарқанд шаҳрида ўтказиш ҳақида таклиф киритилди. Ҳозирги кунда вилоят ҳокимияти ва «Бизнес-Центр» қўшма корхонаси ташаббуси билан шаҳарда Бутунжаҳон «Туриндустрия-94» кўп тармоқли кўргазма ўтказиш мўлжалланмоқда. Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон Республикалари чегараларидаги божхоналарнинг очилиши ҳам минтақаларда миллий туризмнинг ривожланишига катта имконият очиб берди. Бўлинмамиз ташкилотлари Бишкек, Алмати шаҳарларига туристик поездлар ташкил қилмоқда. Бундан ташқари Вазирлар Маҳкамасининг пул муомаласи тўғрисидаги қарори ҳам МДҲ мамлакатлари билан сайёҳлар алмашинишига катта имкониятлар очмоқда. Масалан, Россиянинг Москва, Санкт-Петербург, Волгоград шаҳарларига ва Украинанинг Киев, Харьков ва бошқа шаҳарларига туристик поездлар ташкил қилинмоқда. Шартномалар асосида юқорида кўрсатган шаҳарлардан ҳам республикамизга сайёҳларнинг келиши мўлжалланган.

Ҳозирги кунда минтақавий бўлинмамиз ва унинг ташкилотлари «Ўзбекистон ҳаво йўллари»нинг Самарқанд бўлинмаси билан жаҳоннинг кўпгина мамлакатларига доимий рейслар ташкил этиш масаласи юзасидан музокаралар олиб бормоқда. Бунда Самарқанд шаҳридан тўғридан-тўғри Туркия, Сурия, Покистон ва Бирлашган Араб Амирлиги, Миср, Хитой, Эрон, Ҳиндистон каби мамлакатларга саёҳатчиларни жўнатиш режалаштирилаяпти. Бундай тадбирлар қўшни Бухоро, Қашқадарё, Жиззах, Навоий, Хоразм вилоятларидаги сайёҳларни ҳам Самарқанддан жаҳоннинг исталган мамлакатига боришига кўмаклашади.

Вилоят ҳокимлиги иқтисодий қийинчиликларни назарда тутиб, ишчи ва хизматчиларни, умуман барча меҳнаткашларни бевосита Самарқанднинг ўзида дам олишларини ташкил этмоқда. Шу йилнинг февраль ва март ойларида қишлоқ меҳнаткашларидан 600 кишига хизмат кўрсатилди. Мана шуларнинг ўзиёқ иқтисодий ислоҳотларнинг туризм ривожига кўрсатаётган бевосита таъсири дейиш мумкин.

— Хорижий ҳамкасбларингиз билан ўрнатилаётган ҳамкорликлар хусусида тўхталсангиз.

— Ҳозирга қадар кичик корхоналар очиш тўғрисида етти мамлакат билан шартнома имзоланди. Шулардан бири рекламалар тайёрлайдиган кичик босмахонадир. Республикамизда ҳали бундай корхона йўқ. Самарқанд, унинг обидалари тўғрисида реклама маҳсулотларини ниҳоятда катта маблағ эвазига Малайзияда тайёрлатиб келаяпмиз. Айтайлик, Самарқанд, Бухоро, Хива ҳақидаги китобларнинг ҳар бири 6—7 АҚШ долларига тўғри келмоқда. Шу ният амалга ошса, нафақат биз, республикамиз анча ташвишдан қутиларди. Бундан ташқари хизмат маданиятини ошириш билан боғлиқ кўпгина ишларга ҳам қўл урганмиз.

Мақсадимиз Самарқанднинг жаҳоний шуҳратини оламга ёйиш, шаҳарни дунё туризмининг энг илғор, қизиқарли марказига айлантиришдир.

Адҳам ҲАИИТОВ,
Эсиргап БОЛИЕВ
суҳбатлашдилар.

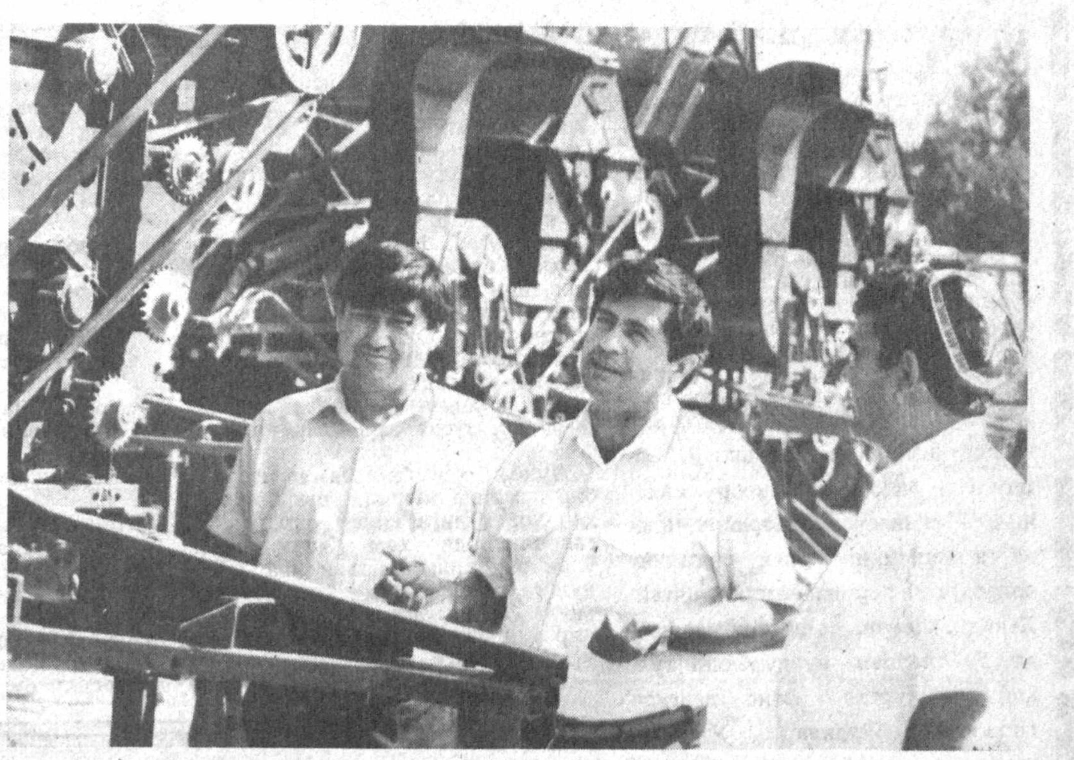

Фарғона ва Бухоро қадимдан бир-бирига ҳамкор, мусобақадош вилоятлардир. Бу дўстлик кейинги йилларда тобора мустаҳкамланмоқда. Бухорода «Фарғона» боғи барпо этилди. Фарғоналиклар ҳазрат Баҳоуддин Нақшбанд таваллуди кунларида яратган бу боғдаги мева кўчатлари энг сара, энг ширин навлиларидан экилди.

Ҳар икки вилоят деҳқонларининг қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш, техника, эҳтиёт қисмлар тақчил бўлган ҳозирги шароитда бир-бирларига кўмаклашиш борасидаги ишлари ҳам ибратлидир. Шу кунларда таъминот ва таъмирлаш соҳаси ходимлари тез-тез учрашиб, амалий суҳбатлар ўтказишмоқда.

СУРАТДА: Бухоро вилоят қишлоқ хўжалик таъминоти ва таъмирлаш бошқармаси бошлиғи Истамжон Ҳайдаров (ўртада) Фарғона вилоят қишлоқ хўжалик таъминоти ва таъмирлаш бошқармаси бошлиғи Норматжон Абдуқаҳҳоровлар Бағдод туманлараро моддий техника таъминоти базаси директори Собиржон Солиев билан техника воситалари созланиши, йиғим-теримга ҳозирлик масалалари хусусида суҳбатлашишмоқда.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

НАМАНГАН ТЎҚИМАЧИЛАРИНИНГ ТАШВИШЛАРИ

Наманганддаги аврли газламалар ишлаб чиқариш бирлашмаси республикадаги тикувчилик фабрикаларига ҳозир тақчил бўлиб турган астарлик газламаларнинг дастлабки туркумини жўнатди. Хонатлас ишлаб чиқаришга ихтисослашган корхона учун бу одатдан ташқари маҳсулот. Лекин тўқимачилар бозор талабларини ҳисобга олиб, маҳсулот турини ўзгартиришга мажбур бўлдилар.

Корхонада юз берган вазият дарров эътиборга олинади. Масалан, вискоза келтирилмаётганлиги сабабли бекасам ишлаб чиқариш камайиб кетди. Шундан сўнг тўқимачилар вискоза ўрнига пахта толасини ишлата бошладилар. Натижада бекасамнинг янги тўрт турини ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Шу билан бир вақтда пахмоқ сочиқ ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Корхонанинг асосий маҳсулоти — хонатлас ишлаб чиқариш ҳам кўпаймоқда. Усталар, рассомлар ҳар ойда гули янгича атлас ишлаб чиқаришни таклиф қилмоқда. Июнь ойида бўлиб ўтган бадиий-техника кенгашида хонатласнинг бешта янги турини кўплаб ишлаб чиқариш тавсия қилинди.

Бирлашма газлама ишлаб чиқаришни кўпайтириш билан бир вақтда яқин ойларда тикувчилик фабрикасини ишга туширмоқчи. Фабрика биноси тайёр, зарур дастгоҳлар келтирилган. Дастлаб бу ерда тахминан 100 кишини иш билан таъминлаш мўлжалланмоқда. Газламанинг бир қисми — аёллар кўйлаги учун газламалар бош корхонадан олинади. Кўрпа-ёстиқ жилдлари тайёрлаш учун газлама республиканинг ип газлама корхоналаридан келтирилади.

Хуллас, ҳозирги пайтда корхонанинг иқтисодий аҳволи барқарор. Ярим йиллик якунларга кўра, белгиланган ишлаб чиқариш иқтисодий кўрсаткичлар ошириб бажарилди.

Шунга қарамай, бирлашма жамоасининг ташвишланишига жиддий сабаблар бор. У янги ҳосил пилласини харид қилиш билан боғлиқ. Гап шундаки, тўқимачиларга пилла жуда қиммат нархда тавсия этилмоқда. Пилланинг ҳар бир килограмми учун вилоят пиллачилик бошқармаси бўлинмалари пиллакорларга 22—23 минг сўм-купон тўлаб, эндиликда тўқимачилардан беш баравар кўп пул ундирмоқчи бўлишяпти. Агар тўқимачилар бундай қиммат нархдаги пиллани сотиб олишга қодир бўлсалар, у ҳолда ундан тайёрланган бир килограмм калава корхонага янги валютада 500 сўмдан ҳам қимматроққа тушади. У ҳолда бир метр атласнинг нархи ўртача 120—150 сўмга тўғри келади.

Ўтган йилларда бирлашма июнь ойида зўр бериб пилла харид қилар эди. Бу йил эса ҳозиргача янги ҳосилдан бир килограмм ҳам пилла сотиб олингани йўқ. Тўғри, Андижон вилояти билан 300 тонна пилла етказиб бериш тўғрисида шартнома тузилган. Иккала томон ҳам нархини ҳали келишгани йўқ. Пилла нархи юқори бўлгани учун Наманган пиллачилари билан 800 тонна пиллани харид қилиш учун шартнома имзолангани йўқ.

Аврли газламалар ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директорининг ўринбосари Х. Тошпўлатовнинг айтишига қараганда, тўқимачилар ҳар иккала томонга ҳам маъқул келадиган келишувдан умидларини ўзганлари йўқ. Сих ҳам, кабоб ҳам куймаслиги керак деганларидек, пилла етиштирувчилар, уни қайта ишловчилар ҳам, газлама харидорлари ҳам зарар кўрмасликлари лозим.

Н. ХУЖАЕВА,
ЎзА мухбири.

Сирдарё вилояти янгиликлари

ИККИ ТОМОН ҲАМ ҲУРСАНД

Бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида касаба уюшмаларига қарашли маданий-маърифий муассасалари анча қийинчиликларга дуч келаётгани сир эмас. Аммо излаган имкон топар, деганлари тўғри экан. Ш. Рашидов туманидаги Темур Малик номли ширкатлар уюшмасининг Абдуолим Ёқубов раислик қилаётган касаба уюшмаси қўмитаси аъзолари иқтисодий қийинчиликлардан чиқиш йўлини топди. Улар аҳолига пуллик хизмат кўрсатишни йўлга қўйдилар. Уюшмага қарашли санъат саройининг фойдаланилмай ётган хоналари ижарага берилди. Сарой қошидаги маданият уйи иштирокчилари буюртмаларга мувофиқ тўй ва маъракаларда хизмат кўрсата бошладилар. Кино хизмати яхши ташкил қилинди. Буларнинг ҳаммаси даромад келтира бошлади.

Ўз навбатида ширкатлар уюшмаси маъмурияти маданият ходимларига ўз мурувватларини аямаяпти. Уларнинг яшаб турган уйлари ўзларига хусусийлаштириб берилди. Сув, электр қуввати, газ учун берилиши лозим бўлган тўловлардан озод қилинди. Ва яна қувончли томони шундаки, маданият ходимлари ширкатлар уюшмасининг мутахассислари сингари йил якунига кўра мукофот пули олиш ҳуқуқига эга бўладилар.

ОМИЛКОР КИНОЧИЛАР

Вилоят ҳокимлигининг кинолаштириш ва фильмларни ижарага бериш бошқармаси 1990 йили республикада биринчи бўлиб Гулистон тумани қишлоқ киноқурилмаларини тажриба тариқасида хўжалик ҳисобида иш юритишга ўтказган эди. Бу усул ўзини оқлади. 1993 йилда Ховос тумани марказидаги кинотомошагоҳ ҳам хўжалик ҳисобига ўтказилди.

Хўш, хўжалик ҳисобига ўтиб ишлаш нима берди?

Биринчидан, давлат бюджетидан кино соҳасининг зарарини қоплаш учун ажратиладиган маблағ камайди, даромад эса кўпайди. Катта зарар билан ишлаётган 31 та киноқурилманинг фаолияти тўхтатилди. Сирдарё тумани киноидораси шаҳар киноидорасига қўшиб юборилди...

СУВ КЕЛТИРГАН АЗИЗ

Ҳовос туманидаги «Ҳовос» ширкатлар уюшмасининг Пучуғой қишлоғига ичимлик суви келтириш учун 8 километр узунликдаги қувур ётқизилди. «Мустақиллик» ширкатлар уюшмасидаги Нуробод қишлоғига эса 2 километр қувур зарур бўлди.

САЁҲАТГА МАРҲАМАТ

«Ўзбектуризм» миллий компаниясининг Сирдарё минтақавий бўлинмаси жамоаси Гулистон шаҳрининг 100 йиллигига бағишлаб «Автобусда Гулистон бўйлаб» йўналиши бўйича саёҳат ташкил этди. Икки соатга мўлжалланган саёҳатда Мирзачўлнинг тарихи ҳикоя қилинади, шаҳарнинг диққатга сазовор жойлари кўрсатилади.

Минтақа бўлинмаси томонидан август ойида республикамиз мустақиллигининг уч йиллиги шарафига Самарқанд ва Бухоро шаҳарларига ҳам туристик саёҳат ташкил этилиши мўлжалланяпти.

Ортиқ СУЛТОНОВ.

Ўзбекистон—Ватаним менинг

КУНЧИҚАР ЮРТ ОҲАНГЛАРИ

Йилнинг энг узун куни шарқ мамлакатларида ўзига хос тантана билан нишонланади. Шу байрамлардан бири корейс халқининг минг йиллик тарихга эга бўлган «Тано»—ёз тантаналаридир. Яқинда фарғоналиклар ҳам мазкур байрамни зўр шодиёна билан нишонладилар. Унинг ташкилотчиси корейсларнинг Фарғонадаги маданий маркази бўлди.

Марказ бундан беш йил аввал ташкил этилган эди. Ўшанда баъзилар уни «замона зайли билан барпо бўлди, кўп ўтмай тарқаб кетади», деб «каромат» қилишган эди. Бироқ, аксинча бугунги кунда у вилоят ҳаёти, маданиятида ўзига хос, салмоқли ўрин тутадиган жамоат ташкилотларидан бирига айланди.

Марказ зиммасига корейс тилини, маданий-маиший анъаналарни, урф-одатларни тиклаш, ўзбек ва корейс халқлари ўртасида дўстлик ришталарини мустаҳкамлаш, камсонли миллатларни ижтимоий ҳимоя қилиш, турли хил хайр-эҳсон тадбирларини ўтказишдек шарафли вазифалар юкланган. Фарғона ва Қўқон шаҳарларидаги мактабларда корейс тилини ўргатиш, адабиётини тарғиб қилиш йўлга қўйилди. Қиргули туманидаги 24-ўрта мактаб корейс тилини ўргатиш бўйича таянч ўқув муассасаси қилиб белгиланди. Ушбу таълим маскани ҳамда марказ жамоатчи-мутахассисларининг саъй-ҳаракатлари билан корейс тили луғати кўпайтирилиб ўрганувчиларга тарқатилди. Фарғонада корейс халқи турмуши, маданиятига оид кийим-кечаклар, уй жиҳозлари ҳам тайёрланмоқда. Ана шу мақсадда «Монсан» кичик корхонаси ташкил этилди. Қўшни вилоятлар ва республикалардан ҳам буюртмалар тушмоқда. Кичик корхона болалар миллий рақс тўгарагини ўз оталиғига олган. Дастанинг профессионал санъат малакасини ошириш мақсадида Алмати шаҳрига сафари уюштирилди. Ёш санъаткорлар у ерда корейс «Меари» камер дастаси дастури билан яқиндан танишдилар. Кейинчалик «Меари» ҳам Фарғонага ташриф буюриб, корейс миллатлари кўпроқ жам бўлиб яшайдиган жойларда концертлар намойиш қилди. Шунингдек, Фарғонадаги «Ариран» фирмаси билан ҳамкорликда кам таъминланган, ночор оилаларга хайрия ёрдамлари кўрсатди.

Корейс халқининг гўзал байрамларидан бири «Тано», яъни ёзни қарши олиш байрами Фарғона шаҳар истироҳат ва маданият оромгоҳида иккинчи бора ўтказилди. Бу байрамни корейслар билан бирга ўзбеклар, тожиклар, руслар, украинлар ҳам шодиёна нишонладилар. Тантанага Тошкент, Алмати, Андижон, Наманган, ҳатто олис Санкт-Петербург шаҳарларидан санъаткорлар таклиф этилди. Фарғонада фаолият кўрсатаётган «Ариран», «Умид», «Сольнишко» дасталарининг корейсча, русча, ўзбекча қўшиқлари бир-бирига уланиб тўпланганлар олқишига сазовор бўлди.

Шу куни корейс миллатига мансуб ёши улуғ кишилар иштирокида «Миллий маданият, урф-одат ва анъаналарнинг манбалари» деган мавзуда суҳбат уюштирилди. Давра суҳбатида республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг Жанубий Корея Республикаси Президенти Ким Ен Сам билан учрашувлари ғоят самарали бўлганлиги алоҳида мамнуният, миннатдорчилик ҳисси билан қайта-қайта тилга олинди.

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири.

ТЕЛЕФОН АЛОҚАСИ АБОНЕНТЛАРИ ДИҚҚАТИГА !

1994 йил 1 июлдан Халқаро телефон алоқаси хизмат ҳақининг янги баҳолари жорий қилинди.

Марказий Осиё давлатлари (Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон) билан 1 минут гаплашув **1 сўм 20 тийин**;

Россия, Белорусь, Украина, Молдавия, Арманистон, Гуржистон, Озарбойжон билан 1 минут гаплашув **2 сўм**;

Оврўпо мамлакатлари билан (шу жумладан Латвия, Литва, Эстония ҳам) 1 минут гаплашув **14 сўм 40 тийин.**

Осиё: 1 минут гаплашув **18 сўм**;

Африка, Америқо - **20 сўм**;

Австралия - **24 сўм**.

Ўзбекистон Республикаси чегарасида шаҳарлараро телефон алоқаси хизмати баҳолари

Вилоятлар	1 минут гаплашув баҳоси: Идоралар учун	1 минут гаплашув баҳоси: Аҳоли учун
Андижон, Жиззах, Наманган, Самарқанд, Сирдарё, Фарғона, Тошкент	40 тийин	20 тийин
Қорақалпоғистон	60 тийин	40 тийин
Бухоро, Қашқадарё, Навоий, Сурхондарё, Хоразм	60 тийин	40 тийин

Автоматлашган йўналишда, оператор орқали берилган буюртма гаплашув нархи юқоридагилардан 2 марта ошади.

1994 йил—Оила йили

ЭЪТИБОР ОХУНОВА.

ОНА АЛЛАСИДАН УЛҒАЯР ДУНЁ...

(БАДИА)

ТАНГРИМ НУРИ ҲИДОЯТИ, ЖАННАТИНИ ОНАЛАРНИНГ ОЁҒИ ОСТИДА ЯРАТМИШ. БУНИНГ ҲИКМАТИ БОР

Боласининг ороми учун тун уйқусини минг бўлакка бўлган ким? Салқин саҳарлар, пурвиқор тоғлар, улуғвор қоялар, булутларнинг этагидан, кўҳна дунёнинг эртагидан фарзандига ўтли аллалар терган ким? ОНА.

Олис сафарларда юрганимда, энг аввало, соғинганим, ўртаниб қўмсаганим азиз юртим, сўнг онам алласидир. Она алласи... Ўлан бешигимнинг ўтли достони, қайлардасан?! Тунларимда, ширин хаёлларимда, армонларим ичра қолган ўлан қўшиғим. Сенга жонимни, жаҳонимни бағишлай. Боримни, баҳоримни нисора айлайин. Тўлқинларга ёлборайин, қояларга бошимни урай, онамнинг алласига зор эканимни айтай. Лекин... Лекин, бундан нима фойда. Ул аллалар бу дунёнинг тўлқин уриб турган фано денгизи ичра ғойиб бўлдилар. Умрнинг тез оқар, шитоб дарёлари оқизиб кетдилар ул мўъжизаларни.

Инсоннинг, онанинг бир тутамгина умрини мангу умр деб ўйлаган биз фарзандлар мудом ғафлатда, доғларда қолурмиз. Армонлар кемиради дилимни. Нега онамнинг оёғларига бошимни қўйиб тонглар оттирмадим? Нега оқшомларни саҳарларга улаб унинг суҳбатини ололмадим. То тонггача қониб-қониб аллалар тинглолмадим. Нега унинг кўзларига термулиб-термулиб қошида ўтиролмадим. Нега мен унга бир умрлик суянч тоғи бўлолмадим. Онаи зоримнинг юрагини армонлардан, мусибатлардан, ҳижронлардан, аламлардан қўриқлай олмадим.

Оналар юраги мамлакатдир. Бу мамлакатда инсониятни, инсониятнигина эмас, замонларни камолга етказган аллалар яшайди. Бу мамлакатда гўзаллик, эзгуликлар ва яна ўкинчлар яшайди. Бу мамлакатда тупроқни ҳам кимёларга айлантиришга қодир бўлган қудрат — меҳр яшайди. Бу мамлакатда ўлан бешик, ўтли ардоғ ва бир умр эскирмаган, бир умр кўнгилга урмаган, бир умр қариш билмаган она меҳри яшайди. Бу мамлакатда борлиқнинг ҳам оромини ўғирлаган, дунёнинг ҳам тушларига кирган сеҳрлар, соҳирликлар яшайди. Бу мамлакатда ривоятлар, дардлар, муҳаббатлар яшайди. Бу — оналик мамлакатидир.

Фано денгизи — дунё доимо тўлқин уриб туради. Ана шу тўлқинлар гирдобида, соғинчлар туғёнида ўртанаётган қушга ўхшайман. Чарх уриб водийларга ўтарман, соҳилларга қўнарман, қояларда тунарман, ям-яшил водийларга термуларман. Ташналигим. соғинчларим қонмас... Чайлалар ичра тебранаётган беланчакларга суқланиб боқарман, аллаларга қулоқ тутарман. Хуморлигим босилмас.

Дардга, ишққа лиммо-лим кўнгил ўланчи бўлади. Онам дутор чертганларида, наздимда, дарёлар ҳам оқишдан, тўлқин уришдан тўхтаб жим бўлиб қолардилар. Кашталарини тиззаларига олиб, ўлан бошлаганларида боғимизда ажиб бир тароват яраларди. Қушлар хонишларини бас айлаб, куй тинглардилар. Тўлин ой баркашидан нур элаган кечаларда онам бизга эртаклар сўйлардилар. Учар-гиламлар, ёрилтошлар тилга кирардилар. Афсоналар бағрида бизлар улғайиб, барчинларга, алпомишлар, гўр ўғлилар, кунтуғмишларга айланиб қолардик. Она юрт, унинг ишқи, ҳижрони, соғинчлари қандайин азиз туйғу эканини дилимизга муҳрлаб қўярдилар онам. Мардликни, тантиликни улуғлар, элига, юртига хиёнат қилганларни қоралар эди онам сўйлаган эртаклар.

Юлдузларнинг энг мураккаб қомусини, жадвалини бунёд айлаган мунажжим ҳам, учқур тоғларни кесиб, тубсиз жарликлар устига кўприклар ташлаган инсон, соҳири заргар, фазогир, олиму фозиллар, буюк арбоблар ҳам она алласини тинглаб вояга етган, она кўксига бош қўйиб дунёни англаганлар. Она ҳар қандай замон, ҳар қандай мамлакат, ҳар қандай тузумда ҳам онадир. У дунёдаги жами мунисликлар, зарифалик, муҳтарамликларнинг доясидир.

Дунёда ҳеч бир мамлакат, ҳеч бир замонда қўшиқ, шеър тугаб, ҳеч зот қўлига қалам олмай қўйган тақдирда ҳам қўшиқ, шеър, ўлан она алласи билан яна қайта дунёга келаверар, туғилаверар экан. Соҳир табиатнинг ўзи, қодир тангрининг ўзи оналарни шоир қилиб яратмиш.

Қоялар улуғворликни қайдин олган? Оналардан, метин тоғлар оналарнинг бардошидан андоза олмишдир.

Дунё кўҳналикни, очун донишмандликни қайдин ўрганмиш? Оналардан. Сарин еллар майин куйламоқ санъатини қайдин олганлар. Оналарнинг алласидан. Денгизлар, дарёлар, баҳр, уммонлар тўлқин урмоқ қудратини қайдин ўрганмиш? Аёлларнинг сунбул сочларидан.

Бир қўли билан дунё бешигини иккинчи қўли билан эса фарзанди бешигини тебратиб вояга етказган, улғайтирган оналар бир умрлик меҳнатлари эвазига нима сўрайдилар биздан? Мол-дунёми? Йўқ! Олтин саройлармн? Йўқ! Кўк тўла юлдузлармн? Йўқ! Олтин узукларми? Йўқ!

Оналар меҳр сўрайдилар биздан. Меҳр, меҳр, меҳр сўрайдилар, халос. Ботмон-ботмон талх ёшлари, умр бўйи қилган меҳнатлари, чеккан заҳматлари, уйқусиз кечалари, нисор айлаган оромлари эвазига мисқол меҳр сўрайдилар, халос.

Сиз билан биз танқис айлаган— ёҳуд илғамай оёқлар остига ташлаган, лоқайдлик шамолларига совурган меҳрга зордир оналар. Бу зорликни биз ҳамиша ҳам англамаймиз, ёҳуд кечикиб англаймиз.

Дунё бешигида ухлар болалар,
Замину осмонни йўқлар оналар,
Ҳали битган эмас дилда яралар,
Ҳали эшитилар фиғон-нолалар
Она юрагини қўриқланг.
Бешиклар тебранар... айланар курра,
Оналар кўзининг нурига ўраб,
Дунёни асрарлар, ўзлари нураб,
Нотинч бу замоннинг оромин сўраб,
Она юрагини қўриқланг.
Ана у, боласин келар ортмоқлаб,
Эй дунё, сен уни суйгин, ардоқла,
Токи, титрамасин ул гул янглиғ қалб,
У яшар дунёнинг тинчин сўроқлаб,
Она юрагини қўриқланг.
Сут шопирсин она, айтсин аллалар,
Кенг қирлар бағрида йиғсин ғаллалар,
Қабрлар камайсин, тинсин нолалар,
Оналар пойида унсин лолалар,
Унинг юрагини қўриқланг.
Она алласидан улғаяр дунё
Она ноласидан мунғаяр дунё,
Она ноласидан сарғаяр дунё,
Она ноласидан ғарқ бўлар дунё.
Она юрагини қўриқланг.
Она меҳри тошса, дунё—уммондир,
Она қаҳр қилса — метин қўрғондир,
Сунбул сочлар мисли занжир арқондир,
Нафрати—ўқ, найза, озурда жондир,
Она юрагини қўриқланг.
Она қалби шайланмасин исёнга,
Олам тўлар тўфонга, ғалаёнга,
У ёнмасин—ўт кетмасин жаҳонга,
Умр тиланг меҳрга, меҳрибонга,
Она юрагини қўриқланг.

Қизлар она уйига меҳмон эмишлар. Улар яна палаҳмон тоши эмишлар. Тушган ерида тинмоқ, томир отмоқ уларга бахт саналармиш. Бу— ота-боболардан, момолардан қолган удум. Бу—кўҳна меросдир бизга, Қиз бола узатилгач, ота-она уйига фақат меҳмондир, келса ҳам худди оловга келгандай тез қайтмоғи керак. Ўзи ўсган, улғайган, ширин-ширин аллалар тинглаган қутлуғ саждагоҳига бир зум бош қўймоқдан ўзга ҳадди йўқ дерлар унинг.

Биз ҳам шундай. Она дийдорига тўймаслик, ота уйига ташналик, унинг олтин остоналарига бош қўймоқ хумори билан яшадик. Ул саждагоҳимизга борган кунимиз байрам бўлди. Сажданн адо айламоқ, босган изларимизни кўзларимизга сурмоқдан ўзга муддатга ҳаддимиз бўлмади. Она ҳузурида узоқроқ қолмоққа, унинг дийдорига тўймоққа ижозат бўлавермасди. Бир изин таъқиб айлар эди бизни Тезроқ изимизга, палаҳмон тошдек отилган жойимизга қайтишимиз кераклигини ҳис қилиб турардик. Ота-она амри ҳам шундай бўларди.

Қиз бола бировнинг хасми, ўзга хонадоннинг бекаси, ёниб турган чироғи, машъаласи, — деб уқтирардилар бизга. Қиз бола ота-она ҳузурида узоқ қололмагай. Бир неча кунни қўйинг, бир кечага ижозат ололмай, изларимизга қайтаверар, қайтаверардик. Армон недир ўзи? Ихтиёрсиз юрагингга чўккан армонлар-чи? Улар бағрингда қолган зорлар, соғинчлардан улғайган ўкинч қоялари эмасми?!

Эй, дунёи зор, ота-она амри, дея ота-она дийдорига тўймай ўтган қизларнинг гуноҳи недир ўзи?!

Она бўлибгина она қадрига етадилар қизлар.

Онамнинг бошига парқу бўлай, дедим. Қўймадилар. Кўзларига нур, юрагига шуур бўлай, дедим, ҳожати йўқ, дедилар. Боғинг-чорбоғинг, болаларингга фидойи жон бўл, дедилар. Онамнинг қўлларига ҳар тонг сув қуймоқ орзуйим армонларга эврилди. Ўзгалар қўлига сув қуйиб яшамоқни ҳукм айладилар...

Онажонимнинг сочларини тароқламоқдан бебаҳра айладилар. Унинг юрагига оралаган ғуборларни аритмоқ насиб этавермади.

Бизни тоғлар, дарёлар, қирлар, водийлар... кўриб бўлмас, бузиб бўлмос ғовлар ажратиб турдилар. Тез-тез боролмадим. Етолмадим. Йиллар шу зайил ўтавердилар, дарёлар бепарво оқавердилар. Улғайдик, онам эса...

Энди-чи... Эй фоний дунё, доимо ғалаён, туғён солиб тургувчи тўлқинларинг армонларимни оқизолмагай. Соғинчларимни юволмагай. Кўз ёшларимни не қилай. Юрагим тўлади, киприкларимга томчилар илинади, Беланчагим қошида тиз чўкаман, тавоф айлайман.

Онажон,
Сиз йўқ... холим забун, дил бефусун бўлди,
Тонги етмас кечаларим узун бўлди,
Хаёлларим паришон, бензин бўлди,
Йўлим тушди кўз ёш тўла булоқларга.
Сиз йўқ... боғимга юлдузлар тўкилмайдур,
Булбулларнинг баёзлари ўқилмайдур,
Кўҳна дунё эртаклари тўкилмайдур,
Ой ёғдулар эламайдур ўтлоқларга.
Сиз йўқ... анҳор қўшиқ айтар нола билан,
Тўлқинлари соҳил ювар жола билан,
Сувлар тўлиб-тўлиб оқмас лола билан,
Сувлар бошин уриб ўтар қирғоқларга.
Сиз йўқ... аллаларим маҳзун, исёнлардан,
Соғинч, армон ёмон экан ёмонлардан,
Онасизлар юзи сариқ—сомонлардан,
Юраккинам тўлиб тошди-ку доғларга.

Онажоним, Сиз айтган аллаларга бир умр сиғинай, юрган йўлларингизга гул, нур поёндоздай тўкилай. Соғинчларимни баҳрибайтларимга, гўдакларимга айтган аллаларимга, беланчак бошида куйлаган ўланларимга жо қилай. Ҳар оқшом кўҳна дунё эртагини сўйлар чоғларида сувратингизга термулай. Тангри-таолога илтижолар қилай. Ҳеч бўлмаса, тушларимда кўрай Сизни, онажон. Армонли дилни не қилай? Тунлар мижжа қоқмай хаёлингизни қўриқлай.

Сохир бу дунёга айтар тилакларим мўл. Дунёда тилаклар мўл, юлдузлар мўл...

Онажон, илк бор фарзандимни бағримга босиб, унинг нур беланчагини тебратган чоғимда, бахтиёрлик, масрурлик туйғуларини ҳис этган чоғларимда Сизни ҳар қачонгидан ҳам теранроқ англадим. Гўдагимни ардоқлаш, эркалашга сўз, оҳанг, хайратлар излаганимда. Сиз куйлаган аллаларни ёдимга олдим. Уларни илк бор такрорлаганим, илк бор оналик оламида яралганим, илк бор ўзим ҳам оламдунё яратганимда Сизни кўргим келди жуда. Оналик салтанатингиз қошида бош эгдим, саждалар айладим. Тунларни тонгларга улаб, бедор, беҳаловат бешик қучоқлаб, яратган оламимга термулганимда, паришон сочларимни қучоқлашга ҳам вақт тополмаган сонияларимда Сизни — буюк бир қудратни чуқурроқ ҳис этдим, онажон.

Болали уй—бозор, дердингиз. Ана шу бозор савдоларидан сўзлардингиз. Гоҳ кулиб, гоҳ ёниб сўзлаган ҳар сўзингиз бир китоб эканини кейинроқ — болали уй бозорнинг тожу тарозуларини кўрган ажиб, ранго-ранг намуналарини, қувончлари, дардларини тотиб кўрганимдагина англадим. Мен ўзим улғайтирган дунёларга боқиб, дунёларга сиғмаган онларимда Сизни яхшироқ англадим яна.

Фарзандларимга дунёйи дуннинг кенг бағри, тор сўқмоқлари, нурафшон манзиллари, зулмат кечалари, бехиштлари, ёбонлари хусусида сўзлаган онларим Сиз рўпарамда турдингиз.

Ўкинчлар эшик қоқмай, ижозат сўрамай остона хатлаб ичкари кирган, бардошларимиз имтихон айлаган чоғларида оналик салтанатингизга юз бора бош эгдим, онажон. Тўсиқларни бузиб, масофаларни унутиб, дарёларни кечиб, тоғу тошлардан ўтиб, қанот қоқиб, учиб-елиб, гоҳ йиқилиб, гоҳ туриб ҳузурингизга чопдим...

Деворга осиғлиқ дуторингиз, бўш қолган беланчаклар, шабнамларга кўмилган майсалар, маҳзуна сувратингиз қарши олдилар.

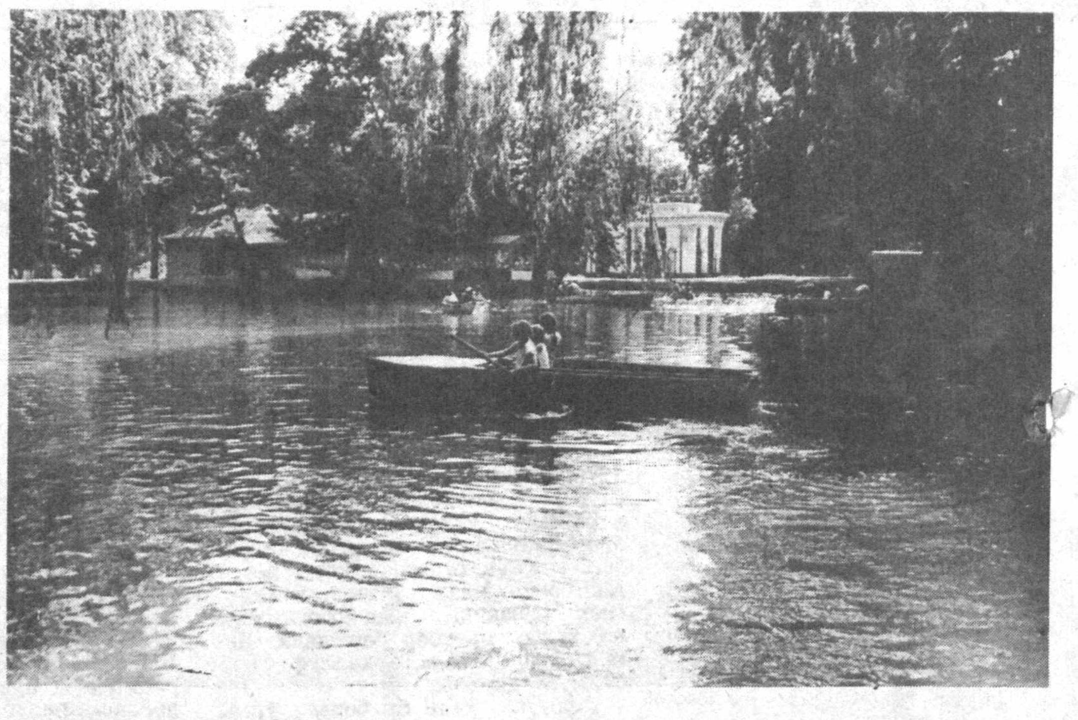

ЁЗ — ЎТМОҚДА СОЗ. Т. Маҳкамов олган сурат.

Спорт

ЮРТ ШАЪНИ «ПАХТАКОР»ВА «НЕФТЧИ» ЗИММАСИДА

ЮРТИМИЗ футбол ихлосмандлари қалбида катта футбол завқ-шавқи сўниб улгурмасдан уларни яна бир ажойиб турнир қарши олди. ФИФАнинг ҳақиқий аъзоси бўлган юртимиз жамоалари халқаро расмий учрашувларда ҳам қатнашиш ҳуқуқига эга бўлишганди. Ана шу ҳуқуқнинг дастлабки намунаси ўлароқ Тошкентнинг «Пахтакор» жамоаси Осиё мамлакатлари кубоқ эгалари кубоги учун баҳсларни бошлаш арафасида турибди. Ҳамюртларимиз V Осиё кубок эгалари кубогининг дастлабки ўйинларини Жамбул шаҳрида ўтказишади. Бу ерда пахтакорчилар Марказий Осиё мамлакатларининг биллур совринини қўлга киритишган тўрт жамоаси билан кейинги босқичга бериладиган ягона йўлланма учун кураш олиб боришади. Турнир 25 июль куни бошланади. Шу куни ҳамюртларимиз Тожикистон кубоги соҳиби Кўлобнинг «Равшан» жамоасига қарши майдонга чиқишади. 27 июлда жамоамиз мезбонлар жамоаси «Тараз» билан, 29 июлда Қирғизистоннинг «Олой» клуби билан, 31 июлда Туркманистон вакили «Мерв» билан куч синашади. Турнир 2 август куни «Олой» — «Равшан», «Мерв» — «Тараз» учрашувлари билан якунланади ва V Осиё кубок эгалари кубоги учун баҳсларни давом эттирадиган жамоа аниқ бўлади.

Орадан бир ҳафта ўтгач, Фарғонада яна бир Осиё қитъаси футболига доир турнир бошланади. 10 августда бу ерда XIV Осиё чемпионлари кубоги учун гуруҳ беллашувларига старт берилади. Бу турнирда ҳам Марказий Осиёнинг жамоалари — чемпионлар майдонга чиқишади. Турнир ғолиби XIV Осиё чемпионлари кубоги учун баҳсларни давом эттириш ҳуқуқига эга бўлади. Мусобақалар Фарғона шаҳрининг «Спартак» ва Марғилоннинг «Атласчи» ўйингоҳларида ўтказилади. Юртимиз шарафини икки карра чемпион — «Нефтчи» ҳимоя қилади. Мусобақалар жадвали қуйидагича:

10 август. «Ансат» (Павлодар—Қозоғистон) — «Копетдоғ» (Ашгабад — Туркманистон). Учрашув 17.30 да («Атласчи» ўйингоҳида) бошланади.

«Нефтчи» — «Ситора» (Душанбе — Тожикистон). Ўйин 20.30 да Фарғона шаҳрининг «Спартак» ўйингоҳида бошланади.

11 август. «Олға» (Бишкек — Қирғизистон) — «Ситора». («Атласчи» ўйингоҳи. 17.30).

«Нефтчи» — «Копетдоғ» («Спартак», 20.30).

13 август. «Копетдоғ» — «Ситора» («Атласчи» 17.30). «Ансат» — «Олға» («Спартак» 20.30).

14 август. «Олға» — «Копетдоғ» («Атласчи» 17.30). «Нефтчи» — «Ансат» («Спартак», 20.30).

16 август. «Ситора» — «Ансат» («Атласчи», 17.30). «Олға» — «Нефтчи» («Спартак», 20.30).

Р. ЖУМАЕВ.

ҚОИДАБУЗАРЛАР ЖАЗОЛАНДИ

ЎЗБЕКИСТОН футбол федерацияси тартиб-интизом қўмитасининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унда биллур соврин учун «Пахтакор» — «Янгиер» учрашувидаги қоидабузарларнинг масаласи кўрилди. «Бош қаҳрамон» пахтакорчи Шуҳрат Мақсудов етти ўйиндан четлаштирилди ва унга бир миллион сўм-купон миқдорида жарима солинди. Унинг жамоадоши Улуғбек Рўзимов эса беш ўйинга қўйилмайдиган ва 500000 сўм-купон жарима тўлайдиган бўлди. «Янгиер» ҳимоячиси Шуҳрат Ярашев уч ўйиндан четлатилди ва унга ярим миллион сўм-купон жарима солинди.

ЯХШИ НИЯТ БИЛАН «ЯХШИ НИЯТ ЎЙИНЛАРИ»ГА

ОКТЯБРДА Японияда ўтказиладиган Осиё ўйинларига тайёргарлик кўраётган спортчиларимиздан бир туруҳи йирик халқаро турнир — «Яхши ният ўйинлари»да ҳам қатнашадиган бўлишди. «Яхши ният ўйинлари» ҳар тўрт йилда бир марта, яъни Олимпиада оралиғида ўтказилади. Унда ҳар қандай спортчи ҳам қатнашиш ҳуқуқига эга бўлмайди. «Яхши ният ўйинлари»га таклиф қилинган тўққиз нафар спортчимиз масаласига келсак, улар бу ҳуқуққа жаҳон майдонида эришган ажойиб ютуқлари эвазига муваффақ бўлишди. Халқаро федерация ва турнир ташкилотчилари Санкт-Петербург шаҳрида ўтказиладиган бу йилги «Яхши ният ўйинлари»га юртдошларимиздан Ҳикматулла Аҳмедов (бокс), Виктор Зайцев, Владимир Парфенов, Оксана Яригина (учаласи ҳам найза улоқтириш бўйича), Рамиль Ғаниев, Олег Верётельников (кўпкураш — енгил атлетика), Руслан Ханчагов, Рамиль Исломов (эркин кураш), Оксана Чусовитина (гимнастика)ни таклиф қилишди. Мусобақалар 8 августга қадар давом этади. «Яхши ният ўйинлари»га яхши ниятлар билан кетган спортчиларимиздан ажойиб ютуқлар кутиб қоламиз.

Р. ЭРМУҲАММАД.

МОЗИЙ—КЕЛАЖАК ХИЗМАТИДА

Самарқанд шаҳрида республика Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Бош архив бошқармаси, Фанлар академиясининг тарих институти, тарихий-маданий «Мерос» жамияти ва Самарқанд вилояти ҳокимлигининг архив бўлими республика мустақиллиги шароитида давлат архивлари ҳужжатларидан фойдаланиш мавзусида илмий-амалий конференция ўтказди.

Ўтмишнинг суратлари «сарғайган саҳифалар»да сақланиб келаётгани сир эмас, улардан фойдаланиш бажарилажак улкан ишларга кучли омил бағишлаши, шубҳасиз. Анжуманда сўзга чиққанларнинг маърузаларида ҳужжатли манбалардан фойдаланиш билан боғлиқ муаммолар тилга олинди. Эндиликда мозий ҳужжатларига янгича муносабатда бўлиш лозимлиги таъкидланди.

Нотиқлар Россия архивларида сақланаётган Ўзбекистон тарихига оид киносурат, овозли ҳужжатларни ватанига қайтариш, тарихимизда янгича шарҳ талаб қилаётган «босмачилик» масаласига ойдинлик киритиш, шунингдек, фашизм устидан қозонилган ғалабанинг 50 йиллиги муносабати билан манбалардан мустақиллик руҳида фойдаланиш ғояларини илгари сурдилар.

Илмий-амалий анжуманда республика вилоятлари архив бўлими мудирлари, шу соҳанинг фахрийлари ва илмий ходимлар қатнашдилар. Унда замонавий техника билан ишлаш юзасидан амалий сабоқ ҳам бўлди. Бундай йиғилишларни муттасил ўтказиб туриш фикри ўртага ташланди ва қўллаб-қувватланди.

Р. ФАЙЗИЕВА,
Ўзбошархив ҳужжатларидан фойдаланиш ва нашр этиш бўлими бошлиғи.

"БАРИШ ТИЖАРЕТ" шу'ба ширкати нақд пулсиз тўловларга қуйидаги молларни сотиб олишга эҳтиёжи бор:
1. Пахта ипликлар (№34-1;2 ва №54-1;2).
2. Бўз матолар (эни 145 см. дан юқори ва қалин бўлиши лозим).
3. Жайдари қўйлар терилари (70 дц. дан катталари ва 1 навлари бўлиши лозим).
Шунингдек ушбу ширкатнинг Тошкентдаги омборидан пилорама сотилади (Туркия маҳсулоти). Биз учун ҳар турли тўловлар қулайдир.
Маълумот учун телефонлар: 41-00-72, 41-01-72.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси жамоаси маҳкаманинг масъул ходими Ф. М. Аҳмаджоновга волидаи муҳтарамалари

Манзура ая АҲМАДЖОНОВАнинг

вафот этганликлари муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Ўқитувчи» нашриёти жамоаси нашриётнинг техника ва химия-биология таҳририяти мудири А. Раҳимовга волидаи муҳтарамаси

Қутбинниса ЮСУПОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Электромагнит мослашув маркази маъмурияти ва жамоаси Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлиги бош ҳисобчиси О. Жумаевга опаси

Тўхтагул ЖУМАЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО
خلق سوزی
● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ
ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — А. Йўлдошев, навбатчи — О. Раҳимов.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001. Буюртма Г. — 1053 70362 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А — 2.
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6 Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди: 23.30.